

DÜZCE
ÜNİVERSİTESİ
SPOR BİLİMLERİ
DERGİSİ

2021

Düzce University
Journal of Sport Sciences

Yayın Aralığı: 2 Sayı / Yayıncı: Düzce Üniversitesi

Yıl: 2024 Cilt: 4 Sayı: 2

Year: 2024 Volume: 4 Issue: 2

DUJOSS

DERGİ SAHİBİ- HOLDER of a CONCESSION

Prof. Dr. Selehattin AKPINAR

DERGİ SAHİBİ

BAŞ EDİTÖR- Editor in Chief

Prof. Dr. Hamdi PEPE

BAŞ EDİTÖR

EDİTÖR & EDİTÖR YARDIMCISI - EDİTOR & EDİTOR ASSISTANT

Doç. Dr. Kadir TİRYAKİ

Arş. Gör. Tayfun Gürkan BOSTANCI

Arş. Gör. Furkan ÖZTÜRK

EDİTÖR

EDİTÖR Yrd.

EDİTÖR Yrd.

EDİTÖR KURULU – EDITORIAL BOARD

Dr. Bayram CEYLAN

Dr. Çoşkun KUŞ

Dr. Emre TÜREGÜN

Dr. Hakkı ÇOKNAZ

Dr. Levent GÖRÜN

Dr. Mensur PEHLİVAN

Dr. Mustafa VURAL

Dr. Müberra ÇELEBİ

Dr. Neslihan ARIKAN FİDAN

Dr. Nuri TOPSAKAL

Dr. Nurper ÖZBAR

Dr. Osman PEPE

Dr. Ömer SİVRİKAYA

Dr. Reşat SADIK

Dr. Sezgin KORKMAZ

Dr. Şirin PEPE

Dr. Önder ŞEMŞEK

Dr. Yeşer EROĞLU ESKİCİOĞLU

Dr. Yusuf BARSBUĞA

Dr. Zeynep İnci KARADENİZLİ

DİL EDİTÖRÜ

İSTATİSTİK EDİTÖRÜ

ALAN EDİTÖRÜ

ALAN EDİTÖRÜ

ALAN EDİTÖRÜ

ALAN EDİTÖRÜ

ALAN EDİTÖRÜ

ALAN EDİTÖRÜ

ALAN EDİTÖRÜ

ALAN EDİTÖRÜ

ALAN EDİTÖRÜ

ALAN EDİTÖRÜ

ALAN EDİTÖRÜ

ALAN EDİTÖRÜ

ALAN EDİTÖRÜ

ALAN EDİTÖRÜ

ALAN EDİTÖRÜ

ALAN EDİTÖRÜ

ALAN EDİTÖRÜ

ALAN EDİTÖRÜ

SAYI HAKEMLERİ- REVIEWERS

Dr. Abdil ARI	HAKEM KURULU
Dr. Berat KOÇYİĞİT	HAKEM KURULU
Dr. Mehmet ALTIN	HAKEM KURULU
Dr. Menşure AYDIN	HAKEM KURULU
Dr. Osman PEPE	HAKEM KURULU
Dr. Selda UZUN	HAKEM KURULU
Dr. Şirin PEPE	HAKEM KURULU
Dr. Yağmur KOCAOĞLU	HAKEM KURULU
Dr. Zeynep İnci KARADENİZLİ	HAKEM KURULU

İÇİNDEKİLER- ARTICLE CONTENTS

1.	Türkiye Kadınlar Hentbol Süper Liginde Ev Sahibi Olma Avantajı Enes Sucular, İlyas Ersin Ege	80-85
2.	4-6 Yaş Grubu Çocuklarda Sürat, Çeviklik, Esneklik ve Sıçrama Performansı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi Zeynep İnci Karadenizli, Burak Paçaloğlu	86-95
3.	Mahalle Muhtarlarının Düzce Belediyesi Spor Hizmetleriyle İlgili Değerlendirmeleri Gizem Nur Yılmaz, Ömer Sivrikaya	96-110
4.	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Okul Sporlarına Bakış Açılarının Kurumsal Farklılık Bakımından İncelenmesi Ramazan Koç, Mehmet Mustafa Yorulmazlar	111-120
5.	Kadın Futbolcuların Serbest Zaman Doyum Düzeylerinin Futbol Oynama Süresi Bakımından İncelenmesi Sibel Duman, Mehmet Mustafa Yorulmazlar	121-132

Türkiye Kadınlar Hentbol Süper Liginde Ev Sahibi Olma Avantajı

Enes SUCULAR^{1A}, İlyas Ersin EGE^{2B}

¹ Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Muğla, TÜRKİYE

² İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hareket ve Antrenman Anabilim Dalı, İstanbul, TÜRKİYE

Sorumlu Yazar: Enes Sucular: e-mail: enesucular@gmail.com

Çıkar Çatışmaları: Yazar(lar)ın beyan edeceği herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Telif Hakkı ve Lisans: Dergide yayın yapan yazarlar, CC BY-NC 4.0 kapsamında lisanslanan çalışmalarının telif hakkını saklı tutar.

Etik Beyanı: Bu çalışmanın gerçekleştirilmesi ve yazılmasında bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve kullanılan tüm kaynaklara usulüne uygun şekilde atıfta bulunulduğu beyan edilmiştir.

A: Orcid ID: 0000-0003-0128-8467 B: Orcid ID: 0000-0003-1199-8729

Özet

Sporda müsabaka analizi, başarının anahtarından biri haline gelmiştir. Bu analizler ile takımın güçlü ve zayıf yönleri ortaya çıkmaktadır. Bu sayede takımların geliştirilmesi gereken noktaları belirlenir. Bu çalışmada, Türkiye Kadınlar Hentbol Süper Liginde ev sahibi olma avantajının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada, Türkiye Kadınlar Hentbol Süper Liginde son 7 sezonda oynanan müsabakalar (2015/2016- 2022/2023) ev sahibi olma avantajı açısından değerlendirilmiştir. Çalışmamızın verileri açık erişimli olarak yayınlanan THF (Türkiye Hentbol Federasyonu) resmi internet adresinden alınmıştır. Araştırma kapsamında yedi sezondaki toplam 1712 müsabaka incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda, son 7 sezonun verileriyle hesaplanan ev sahibi olma avantajı %53,27 olarak bulunmuştur. Türkiye Kadınlar Hentbol Süper Liginin son 7 sezonunda (2016/2023) ev sahibi olma avantajı, 2022-2023 sezonu hariç kalan 6 sezonda benzer eğilimler göstermektedir. Ev sahibi olma avantajı 2016-2017 sezonunda en düşük (%49,17), 2022-2023 sezonunda ise en yüksek (%60,04) orana ulaştığı saptanmıştır. Hentbol da ev sahibi olma avantajının dikkate alınması ve verimli bir şekilde kullanılabilmesi halinde takımların başarılarına etki eden bir faktör olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hentbol, Ev Sahibi Olma Avantajı, Kadınlar Süper Lig.

Home-Field Advantage in The Women's Handball Super League of Turkey

Abstract

Competition analysis in sports has become one of the keys to success. These analyzes reveal the strengths and weaknesses of the team. In this way, the points that the teams need to improve are determined. This study aims to examine the home advantage in the Turkish Women's Handball Super League. In the research, the competitions played in the last 7 seasons (2015/2016-2022/2023) in the Turkish Women's Handball Super League were evaluated in terms of home advantage. The data of our study were taken from the official website of the THF (Turkish Handball Federation), which is published as open access. A total of 1712 competitions in seven seasons

were examined within the scope of the research. As a result of the analyzes, the home advantage calculated with the data of the last 7 seasons was found to be 53.27%. In the last 7 seasons (2016/2023) of the Turkish Women's Handball Super League, the home advantage shows similar trends in the remaining 6 seasons except for the 2022-2023 season. It has been determined that the home advantage reached its lowest rate (49.17%) in the 2016-2017 season and its highest rate (60.04%) in the 2022-2023 season. It is thought that the home advantage in handball can be a factor affecting the success of teams if it is taken into consideration and used efficiently.

Keywords: Handball, Home-Field Advantage, Women Super League

GİRİŞ

Hentbol, tempolu hücum ve savunma eylemleri ve sık vücut temasıyla karakterize edilen antrenman ve maç anında sert müdahaleleri içeren bir spor dalıdır. Sporcuların kısa ve yüksek şiddetteki hareketlere karşı koyabileceği bir fiziksel efora ihtiyaç duyulan olimpik bir takım sporu olarak tanımlanmaktadır (Wagner ve vd., 2014; Bragazzi ve vd., 2020).

Hentbolda da başarıya giden yolda spor müsabakası analizi antrenörler, sporcular, takım yöneticileri ve spor bilim insanları arasında önemli bir konu haline gelmiş ve her geçen gün önem kazanmıştır (Ruscello, 2008). Spor maçlarının analiz edilmesi ile oluşturulan sayısal ve istatistiksel veriler, amaçlara yönelik olarak takımın yada takımın parçalarını oluşturan sporcuların performanslarını geliştirmek amacıyla yararlanılan önemli bir mekanizmadır (Işık ve Gencer, 2007). Bir müsabaka analizindeki asıl amaç; takımın güçlü, zayıf ve geliştirilebilir yönlerini saptamak ve bu doğrultuda tavsiyeler verebilmektedir (Lago-Peñas ve vd., 2010).

Birçok değişken bir maç sonucuna etki edebilir. Bu değişkenler içinde fiziksel kapasite, kondisyon durumu, teknik, taktik ve oyuncu kalitesi gibi faktörlere ek olarak, iç sahada oynanan müsabakaları ev sahibi olarak kendi sahasında oynamak, müsabakanın sonucunu etkileyen değişkenler içinde önemli bir yere sahiptir. Çalışmalar; destekleyici taraftarların, oyuncuların sosyal temsilcileri olduğunu ve ev sahibi tarafı iyi performans göstermeye teşvik ederek canlandırıcı, motivasyonel bir etki yarattığını öne sürmüşlerdir. Medyada sık sık yer alan haberlerde deplasmanda oynayan takımların kendi sahaslarından uzakta oynamalarının zorlukları hakkında yorumlar yapılmakta rakip takım için deplasmanda oynamanın dezavantajından bahsedilmektedir. Buz hokeyi, basketbol ve futbol gibi müsabakaların sonuçları incelendiğinde, belirgin bir ev sahibi avantajının olduğu ortaya koyulmuştur (Courneya ve Carron, 1991; Pollard ve Pollard, 2005; Pollard ve Armatas, 2017; Pollard, 2008).

Bir spor takımının ev sahibi olma avantajı, bitmiş bir sezonda yarışan takımların kendi sahasında kazandıkları puanları ile sezon boyunca topladıkları puanların yüzde değeri hesaplanarak bulunur (Pollard, 2006; Pollard ve Gomez 2009).

Hentbolda, diğer spor branşlarında olduğu gibi müsabaka sonucunu etkileyen faktörlerden biri de ev sahibi olma avantajı olmuştur. Ev sahibi olma avantajı, oynanan maçların yarısından fazlasının kendi sahasında oynayan takımın üstünlüğü ile sonuçlanacağına olan inancın bir göstergesidir (Courneya ve Carron, 1992).

Yapılan literatür taramasında hentbol branşında ev sahibi olmanın bir avantaj olabileceği görülmektedir. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, Türkiye Kadınlar Hentbol Süper Liginde ev sahibi olma avantajının değerlendirilmesidir.

METOD

Araştırmanın Modeli

Yapılan bu çalışmada kullanılan araştırma yöntemi nicel araştırma metotlarından betimsel tarama modelidir.

Evren Örneklem

Bu çalışmada, Türkiye Kadınlar Hentbol Süper Ligi 2015-2016 sezonu ile 2022-2023 sezonları arasındaki 7 sezonda mücadele eden takımlar değerlendirilmeye alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada, Türkiye Kadınlar Hentbol Süper Liginde son 7 sezonda oynanan müsabakalar (2015/2016- 2022/2023) analiz edilerek; ev sahibi olan takımların ev sahibi olma avantajı incelenmiştir. Çalışmada Türkiye Hentbol Federasyonunun resmi sitesinde bulunan ve açık erişimi olan maç verileri kullanılmıştır. Ev sahibi olan takımların oynadıkları maçları kazanma sayıları ve oynanan 7 sezona göre ev sahibi olma avantajı değişkenleri bakımından yapılan toplam 1712 maç incelenerek analiz edilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin frekans değeri ve yüzde değeri değerlendirilerek, ev sahibi olma avantajı bulunmuştur. Hentbol takımlarının ev sahibi olma avantajının incelenmesinde, biten bir sezonda takımların kendi sahalarda oynadıkları müsabakalarda topladıkları puanların toplamı tüm sezonda topladıkları puanların toplamının yüzde olarak verilmesiyle bulunur (Pollard ve Gomez 2009; Pollard, 2006). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesine bağlı Tıp ve Sağlık Bilimleri Etik Kurulundan (Spor, Sağlık) 22.05.2023 tarihi ve 77 numaralı karar ile etik onam raporu alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmada elde edilen bulgular, tablolar ve grafik şeklinde sunulmuştur. Elde edilen sonuçlar yerli ve yabancı literatürden yararlanılarak tartışılmıştır.

Tablo 1. Türkiye Kadınlar Hentbol Süper Liginin Son 7 Sezonunda Ev Sahibi Olma Avantajı

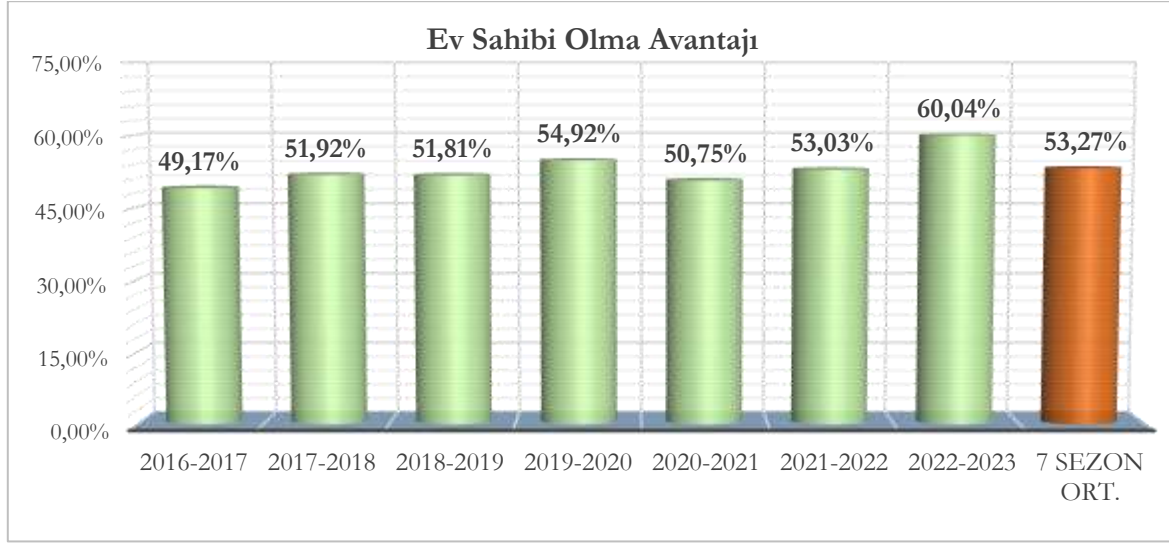
Oynanan Maç Sayısı	Kazanan Maç		Berabere Biten Maç		Kaybedilen Maç		Ev Sahibi Olma Avantajı
	f	%	f	%	f	%	
857	424	%49,47	46	%5,36	387	%45,15	%53,27

Oynanmış olan son 7 sezonda ev sahibi olan takımlar 857 maç oynamış ve bu yapılan müsabakalarda, ev sahibi ekipler 424 galibiyet (%49,47) alırken, 46 maçtan beraberlikle (%5,36) ayrılmışlardır. 387 maç ise (%45,15) ev sahibi takımın mağlubiyetiyle sonuçlanmıştır. Son 7 sezonun verileriyle değerlendirilen ev sahibi olma avantajı %53,27 olarak bulunmuştur (Tablo 1).

Tablo 2. Türkiye Kadınlar Hentbol Süper Liginde 7 Sezona Göre Ev Sahibi Olma Avantajı

Sezon	Ev Sahibi Takım Galibiyet	Berabere Biten Maçlar	Ev Sahibi Takım Mağlubiyet	Ev Sahibi Olma Avantajı
2016-2017	84	11	87	% 49,17
2017-2018	77	8	71	% 51,92
2018-2019	54	6	50	% 51,81
2019-2020	38	2	32	% 54,92
2020-2021	65	4	63	% 50,75
2021-2022	65	10	57	% 53,03
2022-2023	41	5	27	% 60,04
Toplam	424	46	387	%53,27

Türkiye Kadınlar Hentbol Süper Liginde son 7 sezonda (2016/2023) ev sahibi olma avantajının, 2022-2023 sezonu hariç kalan 6 sezonda benzer eğilimler gösterdiği görülmektedir. 2016-2017 sezonunda en düşük (%49,17) ev sahibi olma avantajına, 2022-2023 sezonunda ise en yüksek (%60,04) orana ulaştığı görülmektedir (Tablo 2).

Grafik 1. Türkiye Kadınlar Hentbol Süper Liginde Sezonlara Göre Ev Sahibi Olma Avantajı

TARTIŞMA VE SONUÇ

Değerlendirmeye alınan 7 sezonda, toplam 1712 maç yapılmış olup ev sahibi takımlar 857 maç oynamıştır. 857 maçta ev sahibi ekipler, 424 galibiyet (%49,47) alırken, 46 maçtan beraberlikle (%5,36) ayrılmışlardır. 387 maç ise (%45,15) ev sahibi takımın mağlubiyetiyle sonuçlanmıştır. Yedi sezonluk zaman diliminde yapılan analizler sonucunda ev sahibi olma avantajı, %53,27 olarak bulunmuştur.

Hentbol branşında ev sahibi olma avantajı üzerine yapılan benzer çalışmalar incelendiğinde İspanya Hentbol liglerinde mücadele eden takımların 1997/1998 ve 2007/2008 yılları arasında 11 sezondaki 10.536 maç incelenmiş ve yapılan araştırma sonucunda ev sahibi olma avantajının %60,14 olduğu tespit edilmiştir (Pollard ve Gomez, 2012). Yapılan bir başka çalışmada İspanya'da dokuz branşta profesyonel takımların ev sahibi olma avantajları karşılaştırılmış, hentbol takımlarının değerlendirildiği sezonlarda ev sahibi olma avantajının en yüksek %63,96 ve en düşük %55,63 olduğu ayrıca hesaplanan sezonların ortalamasının, %61,13 olduğu ifade edilmiştir'' (Gómez ve vd., 2011). Yine İspanya'da profesyonel hentbol ligindeki takımların 2012/2013 yılında ev sahibi olma avantajının araştırıldığı çalışmada, incelenen 240 maç sonunda ev sahibi olma avantajını %63,10 olarak bulunmuştur (Lago-Peñas ve vd., 2013). İncelenen benzer bir çalışmada ise Türkiye Erkekler Hentbol Süper Liginde oynanan 647 maçta, kendi sahasında oynayan ekipler, 325 maçta sahadan zafer ile ayrılırken (%50,23), 269 müsabakadan mağlubiyet (%41,57) ile ayrılmışlardır, 53 maç ise (%8,19) beraberlikle bitmiştir. Bu verilerden yola çıkılarak ev sahibi olma avantajının %53,46 değerinde olduğu tespit edilmiştir (Göral ve Sucular, 2022). Almanya Profesyonel Hentbol 1. Liginde taraftar ve ev sahibi olma avantajının araştırıldığı çalışmada, 5003 müsabaka incelenmiştir. Araştırmada, kendi sahaslarında maçlarını oynayan takımların %66,26'sının galibiyet elde ettikleri tespit etmişlerdir (Strauss ve Bierschwale, 2008). İncelenen çalışmalar ile farklı liglerde ve farklı seviyelerde bulunan spor kulüplerinin ev sahibi olmasından kaynaklı olarak bir avantaj elde ettikleri tespit edilmiştir. Hentbol üzerine yapılan ev sahibi olmanın avantajının değerlendirildiği

araştırmalar ile yapılan çalışma sonuçları arasında benzer sonuçlar olduğu görülmüştür. Kadınlar liginde incelenen çalışmalar ile çalışmamız arasında paralellik gösteren sonuçlar olduğu görülmüştür.

Ev sahibi olmanın avantaj olarak görülebileceği diğer branşlara baktığımızda;

Türkiye Futbol Süper Liginde ev sahibi olma avantajını incelediği bir çalışmada, 2004-2005 ve 2013-2014 yıllarına arasında oynanan 10 yılda toplam 3060 müsabakada, ev sahibi olan futbol takımlarının 1422 maçtan zafer ile ayrıldığı (%46,47), 858 maçtan mağlubiyet (%28,04) ile ayrıldığından bahsetmiş ve ev sahibi olma avantajının ortalama değerini de %60,07 olarak tespit etmiştir (Göral, 2015). İspanya'daki profesyonel liglerde kendi sahalarında oynayan takımların ev sahibi olma avantajlarının incelendiği çalışmada, ev sahibi olma avantajının ortalama değerinin 1. lig maçlarında %62,09, 2. lig maçlarında ise %59,51 bulunduğu ifade edilmiştir (Sanchez ve vd., 2009). Seçkin ve Pollard (2008) İngiltere Premier ligde mücadele eden futbol takımlarını inceledikleri çalışmada, ev sahibi olma avantajının %61,0 olduğunu belirtmişlerdir. Allen ve Jones (2014) tarafından yine İngiltere Premier Ligindeki futbol takımlarının örneklem alındığı çalışmada, ev sahibi olma avantajının ortalama değerinin %60,78 olduğunu bulunmuştur. Pollard ve Gomez'in (2014) Avrupa'daki futbol liglerinde 2004-2010 yılları arasında lige katılan ekiplerin ev sahibi olma avantajının incelendiği çalışmada, kadın futbol ekiplerinde ev sahibi olma avantajının ortalama değerinin %54,18, erkek futbol ekiplerinde ise %59,98 olduğunu belirtilmiştir. Page ve Page'in (2007) Şampiyonlar Liginde mücadele eden futbol takımlarının ikinci tur müsabakalarında ev sahibi olma avantajının %54,44 olduğu, UEFA maçlarında ise %53,95 olduğunu tespit etmişlerdir.

Aktaş ve diğerleri (2018) Türkiye Basketbol Süper liginde mücadele eden 6 basketbol takımının birbirleriyle 1991-2016 yılları arasında yaptıkları 750 maçı incelemişlerdir ve Türkiye Basketbol Liginde kendi sahasında oynayan ekibin maçı kazanma ihtimalinin, Bradley-Terry metoduna göre %63 olduğunu tespit etmişlerdir.

Yapılan çalışma ile literatürde bulunan hentbol, basketbol ve futbol branşlarında yapılan benzer çalışmaları incelediğimizde, (Pollard ve Gomez, 2012; Gómez ve vd., 2011; Lago-Peñas ve vd., 2013; Göral ve Sucular, 2022; Strauss ve Bierschwale, 2008; Göral, 2015; Sanchez ve vd., 2009; Seçkin ve Pollard, 2008; Allen ve Jones, 2014; Page ve Page, 2007) cinsiyet, spor dalı ve yarışılan ligin seviyesi gibi değişkenlere rağmen literatürdeki çalışmalar ve yapılmış olan çalışma arasında benzer sonuçlar olduğu bulunmuştur. Ev sahibi olmanın çift devreli lig usulüne göre kuralların uygulandığı turnuvalarda spor kulüplerinin sonuçlarını etkileyen bir faktör olduğu düşünülmektedir. Sonuca etki ettiği düşünülen faktörler arasında seyirci desteği, alışılmış saha koşulları, yolculuk yapılmamış olması, hakem üzerine yapılan seyirci ya da ev sahibi takım baskısı gibi şartların etkilemiş olduğu düşünülmektedir.

Sonuç olarak, hentbol takımlarının başarısına etki eden bir faktör olduğu düşünülen ev sahibi olma avantajı, hentbolda verimli bir şekilde kullanılabilmesi durumunda takımların başarılarına katkı sağlayan bir etken olabileceği düşünülmektedir. Yapılmış olan bu çalışmadan ve literatürdeki benzer çalışmalardan elde edilen verilere bakıldığında ev sahibi olma durumu göz önüne alınarak kulüplerin gerekli stratejilerini ve antrenmanlarını bu verilere göre dizayn etmelerinin dikkate alınması gereken bir durum olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

1. Aktaş, S., Bahçecitapar, M., Ergan, R. (2018). Bradley-Terry Modeli ile Türkiye Basketbol Süper Ligi'nde takımların ev sahibi olma avantajının incelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 29 (1), 15- 26.
2. Allen, M. S., Jones, M. V. (2014). The home advantage over the first 20 seasons of the English Premier League: Effects of shirt colour, team ability and time trends. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 12(1): 10-18.
3. Bragazzi, N., Rouissi, M., Hermassi, S., Chamari, K. (2020). Resistance training and handball players' isokinetic, isometric and maximal strength, muscle power and throwing ball velocity: a systematic review and meta-analysis. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17, 2663.
4. Courneya, K. S., Carron, A. V. (1991). Effects of travel and length of home stand/road trip on tie home advantage. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 13(1), 42-49.
5. Courneya, K. S., Carron, A. V. (1992). The home advantage in sport competitions: A literature review. *Journal of Sports and Exercise Psychology*, 14, 28-39.

6. Gómez, M. A., Pollard, R., Luis-Pascual, J. C. (2011). Comparison of the home advantage in nine different professional team sports in Spain. *Perceptual and Motor Skills*, 113(1):150-156.
7. Göral, K. (2015). Türkiye futbol süper liginde ev sahibi olma avantajı. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 5(14): 72-82.
8. Göral, K., Sucular, E. (2022). Türkiye Erkekler Hentbol Süper Liginde ev sahibi olma avantajı. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(3), 1176-1181.
9. Işık, T., Genç, R. T. (2007). Basketbolda takım performansının teknik analizi: iç saha ve dış saha performanslarının değerlendirilmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 18 (3): 101-108.
10. Lago-Peñas, C., Gómez, A.M., Viaño, J., González-García, I., Fernández-Villarino, M.D.L.Á. (2013). Home advantage in elite handball: the impact of the quality of opposition on team performance. *International Journal of Performance Analysis in Sport*, 13 (3), 724-733
11. Lago-Peñas, C., Lago-Ballesteros, J., Dellal, A., Gómez, M. (2010). Game-related statistics that discriminated winning, drawing and losing teams from the Spanish soccer league. *Journal of sports science & medicine*, 9(2), 288.
12. Page, L., Page, K. (2007). The second leg home advantage: evidence from European football cup competitions. *Journal of sports sciences*, 25(14), 1547-1556. doi: 10.1080/02640410701275219. PMID: 17852662.
13. Pollard, R. (2006). Worldwide regional variations in home advantage in association football. *Journal of Sports Sciences*, 24 (3), 231-240.
14. Pollard, R. (2008). Futbolda ev sahibi avantajı: Çözülmemiş bir bulmacanın güncel bir incelemesi. *Açık Spor Bilimleri Dergisi*, 1, 12-14
15. Pollard, R., Gomez, M.A. (2009). Home advantage in football in South-West Europe: Long-term trends, regional variation, and team differences. *European Journal of Sport Science*, 9 (6), 341-352.
16. Pollard, R., Pollard, G. (2005). Home advantage in soccer: A review of its existence and causes. *International Journal of Soccer and Science Journal*, 3(1), 28-44.
17. Pollard, R., Armatas, V. (2017). Futbol Dünya Kupası elemelerinde ev sahibi avantajını etkileyen faktörler. *International Journal of Performance Analysis in Sport*, 17, 121- 135.
18. Pollard, R., Gomez, M. A. (2012). Comparison of home advantage in men's and women's football leagues in Europe. *European Journal of Sport Science*, 14(1):77- 83.
19. Ruscello, B. (2008). *Match Analysis In Team Sports, Università Degli Studi Di Roma "Tor Vergata"*, Scienze Dello Spor. Doktora Tezi, İtalya
20. Sánchez, P. A., García-Calvo, T., Leo, F. M., Pollard, R., Gómez, M. A. (2009). An analysis of home advantage in the top two Spanish professional football leagues. *Perceptual and motor skills*, 108(3): 789-797.
21. Seçkin, A., Pollard, R. (2008). Home advantage in Turkish professional soccer. *Perceptual and motor skills*, 107: 51-54.
22. Strauss, B., Bierschwale, J. (2008). Research note: Zuschauer und der Heimvorteil in der Handballbundesliga. *Zeitschrift für Sportpsychologie*, 15(3), 96-101.
23. Wagner, H., Finkenzeller, T., Würth, S., & Von Duvillard, S. P. (2014). Individual and team performance in team-handball: A review. *Journal of sports science & medicine*, 13(4), 808.

Çocuklarda Sürat, Çeviklik, Esneklik ve Sıçrama Performansı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Zeynep İnci KARADENİZLİ ^{1A}, Burak PAÇALIOĞLU ^{2B}

^{1A} Düzce Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Düzce, TÜRKİYE

^{2B} Düzce Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Hareket ve Antrenman Bilimleri Anabilim Dalı, Düzce, TÜRKİYE

Sorumlu Yazar: Zeynep İnci Karadenizli: e-mail: incikaradenizli@duzce.edu.tr

Çıkar Çatışmaları: Yazar(lar)ın beyan edeceği herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Telif Hakkı ve Lisans: Dergide yayın yapan yazarlar, CC BY-NC 4.0 kapsamında lisanslanan çalışmalarının telif hakkını saklı tutar.

Etik Beyanı: Bu çalışmanın gerçekleştirilmesi ve yazılmasında bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve kullanılan tüm kaynaklara usulüne uygun şekilde atıfta bulunulduğu beyan edilmiştir.

A: Orcid ID: 0000-0002-9159-999X B: Orcid ID: 0009-0004-2526-4624

Özet

Bu araştırmanın amacı, 4-6 yaş grubundaki çocuklarda (n= 15) sürat, çeviklik, esneklik ve sıçrama performansı arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Çocuklara, aynı gün içinde sürat ölçümü için 10m sprint koşu testi, çabukluk için İllinois testi, esneklik değerlerinin tespiti için otur-uzan testi ve sıçrama performansı için dikey (CMJ) ve yatay sıçrama (durarak uzun atlama) testleri yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin işlenmesi, verilerin tanımlayıcı istatistik ve istatistiksel analizlerinde SPSS 21 paket programı kullanılmıştır. Verilerin normallik varsayımı Shapiro-Wilk testi ile korelasyon analizleri Pearson Korelasyon analizi ile yapılmıştır. Bulgularda; hem dikey hem de yatay sıçrama değerleri ile sürat ve çabukluk değerleri arasında anlamlı negatif korelasyonlar olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca sürat ve çabukluk değerleri arasında anlamlı pozitif korelasyonlar olduğu görülmüştür. Diğer yandan esneklik değerleri ile diğer değişkenler arasında herhangi bir anlamlı korelasyon olmadığı bulgulanmıştır. Sonuç olarak; 4-6 yaş grubu çocuklarda, sıçrama performansının artması halinde sürat ve çabukluk becerisinin olumlu etkileneceği, ayrıca sürat ve çabukluğun da kendi içinde doğru orantılı olarak birbirini etkilediği söylenebilir. Esneklik değerleri ile diğer değişkenlerin arasındaki ilişkilerin ise çocukların ileriki yaşlarında ortaya çıkabileceği düşünülmektedir. Sporcu olmaya aday çocukların, süratli ve çevik olabilmeleri için sıçrama performanslarını geliştirici bilimsel planlı çalışmaların yapılması, antrenör ve beden eğitimi öğretmenlerine önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Sıçrama, Sürat, Çabukluk, Esneklik

Investigation of the Relationships Between Speed, Agility, Flexibility and Jumping Performance in Children

Abstract

The aim of this study was to investigate the relationships between speed, agility, flexibility and jumping performance in children (n:15) aged 4-6 years. On the same day, 10 m sprint running test for speed measurement, Illinois test for agility, sit-reach test for determination of flexibility values and vertical (CMJ) and horizontal jump (standing long jump) tests for jumping performance were performed. SPSS 21 package programme was used for processing the data obtained from the research, descriptive statistics and statistical analyses of the data. The normality assumption of the data was tested by Shapiro-Wilk test and correlation analyses were performed by Pearson Correlation analysis. In the findings, it was determined that there were significant negative correlations between both vertical and horizontal jump values and speed and agility values. In addition, there were significant positive correlations between speed and agility values. On the other hand, it was found that there was no significant correlation between flexibility values and other variables. As a result, it can be said that in 4-6 age group children, if the jumping performance increases, speed and agility skills will be positively affected, and also speed and agility affect each other in direct proportion. On the other hand, it was found that there was no significant correlation between flexibility values and other variables. It is thought that the relationships between flexibility values and other variables may emerge in the later ages of children. It is recommended to coaches and physical education teachers to carry out scientific planned studies to improve the jumping performances of children who are candidates to be athletes in order for them to be fast and agile.

Keywords: Handball, Home-Field Advantage, Women Super League

GİRİŞ

Bireyin yaşamının ilk yıllarından başlayarak dönemsel yeterliliği kapsayan gelişim, psikomotor gelişimdir. Bir başka deyişle, bu dönem, fiziksel gelişimi bedensel gelişim ile birlikte oluşturan bir gelişim olarak düşünülebilir. İnsan yaşamında en çok gelişim ve ilerlemenin olduğu evre; erken ve orta çocukluk dönemidir. Bu dönemde, gelişme sürecinin daha fazla kalıcı ekiye sahip olmasını, temel beceriler oluşturur. Bu sürede motor, bilişsel ve sosyal gelişim alanlarında temel becerilerin gelişimi ön plandadır. Çocuğun motor gelişimi, refleksif hareketler ile başlar, ilkel hareketlerle devam eder ve temel hareketlere geçer, daha karmaşık motor becerilerin öğretilmesiyle de devam eder. 5-6 yaşlarında olan çocuklar, daha çok lokomotor, manipülatif ve stabil hareketleri geliştirme ve kontrolünü sağlamaya eğilimlidirler (Goran, 1998; Moore ve Lynn, 2003; Garcia ve Garcia, 2006). Okul öncesi dönemdeki çocuklar, genellikle çok hareketlidirler. Erken yaşlarda yetenekli sporcuların seçimi, gelecekteki sportif başarıların temeli olacaktır (Muratlı, 2005; Boz ve Güngör, 2012; Altınkök, 2017). Bu yaşlarda, çocukların esneklik ve hareket kabiliyetleri de yüksek olur. Bu dönemde büyük kas gelişiminden daha üst düzeydedir ve bu nedenle çocuklar lokomotor hareketleri daha iyi yapmaya meyillidirler. Koşma, sıçrama ve atlama gibi hareketleri çok sık yaparlar. Spor ve fiziksel aktivite yapmamak bu yaşlarda, çocuğun vücut sağlığına ve ruh sağlığına zarar verebilir. Hareketlilik, sağlıklı bir çocuk gelişimi için gereklidir. Çocuk hareket halinde olduğu zaman birine muhtaç olmadan hareketli, araştırmacı ve meraklı olur (Muratlı, 2005; Mengütay, 2005; Garcia ve Garcia, 2006; Çelebi, 2010; Erdiller, 2010).

Çocuklarda antropometrik ve motorik özelliklerin benzer olduğu fakat, denge ve dikey sıçrama performansında erkeklerin, esneklikte ise kadınların daha iyi değerlere sahip olduğu belirtilmektedir (Aslan, 2021). Çocuklarda 3-7 ile 7-11 yaşlarında, vücut ağırlıklarıyla oynatılan oyunlar sayesinde kuvvet parametresinde artışların olduğu belirtilmektedir (Özer ve Özer, 2016). Belirli bir mesafeyi mümkün olan en kısa sürede geçebilmek olarak tanımlanan sürat becerisinde, sürenin azalması süratin iyi olduğunu göstermektedir. Hareketler, okul öncesi dönemde kaba formda ve yavaş olarak ortaya çıkar. Beş-yedi yaşlarda hareket süratinde artış net olarak görülür. Sürat performansında bahsedilen artışın sağlanması için, koşu egzersizleri bu yaşlarda sıklıkla yapılmaktadır. Yedi yaşının sonlarına doğru reaksiyon süratinde biraz gelişmeler görülebilir. Hareket süratindeki en yüksek gelişme ise 6-9 yaş aralığında olmaktadır (Muratlı, 2005;

Dündar, 2015). Esneklik açısından da 4-13 yaş aralığı kız çocukları için 4-8 yaş aralığı da erkek çocuklar için önemli bir dönemdir. Kız ve erkek çocuklarında esneklik özelliği, 5- 8 yaşlarında sabittir, 12-13 yaşlarında bu özellik en üst seviyelere çıkar ve ilerleyen yaşa bağlı olarak da gittikçe azalmaya başlar. Çocukluktan yetişkinliğe kadar tüm yaş gruplarında kadınlar, erkeklerden esneklik konusunda daha avantajlıdır (Özer ve Özer, 2016). Esneklik özelliği düzenli egzersizler ile daha da iyi hale getirilebilir, aksi takdirde doğru yaş aralığında yapılmayan esneklik çalışmaları, çocuklarda esneklik performansını olumsuz yönde etkilenmesine neden olmaktadır (Müniroğlu vd., 2009). Okul öncesi dönemde, özellikle temel hareketlerin doğru olarak öğrenilmesi gerektiği, çocukların gelişim düzeylerinin belirlenmesi, doğru uygulamaların yapılması ve yetersizliklerin önceden iyi tespit edilmesi önemlidir (Mülazımoğlu ve Gürsoy, 2012). Okul öncesi eğitimde, beden eğitimi programlarının bilinçli bir şekilde planlanıp uygulanmaması, önemli oranda eksiklik oluşturmaktadır (Özer ve Özer, 2016). Bu nedenle, fiziksel aktivite yaşantıları, çocukların hareket becerilerinde başarılı olmalarını sağlamaktadır (Yarımkaya ve Ulucan, 2015; Kesilmiş ve Akın, 2016).

Bahsedilen bilgiler doğrultusunda, bu yaşlardaki çocuklar için beden bilgisi ve hareketleri konusundaki bilgileri güncellemek, planlı ve programlı hazırlanan bir eğitim ile sağlanabilir. Bu sebeple, 4-6 yaş grubundaki 15 çocuk ile sürat, çeviklik, esneklik ve sıçrama performansı arasındaki ilişkilerin incelenmesi ve bulgular sonucunda antrenör ve beden eğitimi öğretmenlerine önerilerin yapılması, bu çalışmanın amaçlarını oluşturmuştur.

METOD

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden deneysel model kullanılmıştır.

Evren Örneklem

Bu araştırmanın evreni, Düzce'deki anaokulu çocuklarından, örnekleme ise yaş ortalaması $4,93 \pm 0,59$ olan aynı ildeki bir anaokulunda öğrenim gören 15 erkek çocuktan oluşmaktadır. Çalışmaya katılım, gönüllülük esasına göre olmuştur. Çocuklar, sağlıklı, herhangi bir fiziksel veya zihinsel hastalığı olmayanlardan tercih edilmiştir. Veliler ve çocuklar, testler öncesi veli izin formları alınmadan önce; yapılacak testler hakkında bilgilendirilmiştir. Velilere, testlere gelmeden 2 saat önce çocuklarına, kahvaltı yaptırmaları, ayrıca test öncesi akşam çocukların iyi uyumaları, performanslarını etkileyebilecek her hangi bir ilaç almamaları gerektiği bilgisi verilmiştir. Ayrıca çocukların testlere, tişört, şort, spor ayakkabı ile katılım sağlamaları velilerden istenmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma, bir anaokulunda bulunan 4-6 yaş aralığında çocuklar arasından fiziksel ve/veya zihinsel hastalığı olmayanlar ile sınırlandırılmıştır.

Araştırma Etiği

Araştırma öncesinde etik kurul onayı alınmıştır (Düzce Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Tarih: 27.04.2023 Karar no: 2023/127). Araştırmaya katılan çocuklar 18 yaş altı olduğu için çalışma öncesi, veli onay formu alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Ölçümler öncesinde, testlerin güvenilirliğini bozmamak amacıyla çocuklara, şiddetli antrenmanlar yaptırılmamıştır. Ayrıca çocuklara testlerden en az 2 saat öncesinde yemek yemeleri, test öncesindeki 48 saat içinde herhangi bir ilaç almamaları konusunda bilgilendirme yapılmıştır.

Araştırmada, sürat, çeviklik, esneklik ve sıçrama performansı için ölçümler yapılmıştır. 10 dakikalık genel ısınma (jog, büyük kas gruplarına yönelik esnetme, açma-germe egzersizleri) sonrası testler şu sırayla yapılmıştır; sürat, çeviklik, sıçrama, esneklik. Testler arasında 4 dakika dinleme süresi verilmiştir. Testler aynı gün içinde sabah 10.00'da başlayacak şekilde uygulanmıştır. Sıçrama performansı, patlayıcı kuvvet hakkında bilgi vermektedir. Bunun için; dikey (Counter Movement Jump) ve yatay sıçrama (durarak uzun atlama) testleri yapılmıştır. Gönüllü katılımcıların, Sürat için 10m sprint koşu testi, çabukluk için Illinois testi ve

esneklik değerlerinin tespiti için otur-uzan testi yapılmıştır. Herhangi bir yorgunluk şikayeti ile test bırakılmak istediğinde, test sonlandırılmış, 5 dakika çocuğun teste yeniden hazırlanması için süre verilmiştir. Çocuk, teste hazır olduğu vakit tekrar test pozisyonuna alınarak teste devam edilmiştir. Testler sırasında oluşacak spor yaralanmalarına müdahale için ilk yardım malzemeleri (buz torbası ve elastik bandaj gibi) hazır bulundurulmuştur. Tüm testler sürecinde herhangi bir yaralanma yaşanmamıştır.

Boy Ölçümü

Çıplak ayakla olacak şekilde, baş frankfort düzleminde, çene yere paralel, gözler karşıya bakarken, vücut dik duruşta, başın en üst noktasından ölçüm alınmıştır. 0.01 cm hassasiyetli boy skalası (Seca stadiometre) ile ölçüm yapılmıştır (Şekil 1). Ölçüm sonucu, cm cinsinden kaydedilmiştir (Günay, 2013).

Şekil 1. Seca marka stadiometre

Şekil 2. Tanita vücut analiz aleti

Vücut Ağırlığı

Vücut ağırlığı ölçümü için Tanita Body Fat Analyser (model SC-330) aleti (Şekil 2) kullanılmıştır (Günay, 2013).

Esneklik Testi

Otur-uzan testi ile ölçüm yapılmıştır (Şekil 3). Testin Uygulanışı ve Skor: Çocuktan, ayakkabısız olacak şekilde ayakları arasında en fazla 30 cm mesafe olacak biçimde yerdeki mindere oturup ayağının altını, test sehпасına değdirmesi istendi, daha sonra dizlerini bükmeden ileriye doğru gövdesini eğerek uzanması ve uzanabildiği son noktada 2 saniye durması istenmiştir. Testin uygulanması sırasında dizlerin bükülmesine izin verilmedi, bükülme olduğunda hafifçe dizlerin üzerine baskı uygulanmıştır. Test iki defa uygulanıp, en iyi değer, cm cinsinden kaydedilmiştir (Günay, 2013).

Şekil 3. Otur-Uzan test aleti

Şekil 4. Dikey sıçrama ölçer

Dikey Sıçrama Testi

45 cm yarıçapındaki yuvarlak sentetik mat tabanın orta noktasında bulunan ip, dikeyde gergin olacak şekilde çocuğun beline kemer ile bağlanmıştır. Kemerin üzerinde bulunan göstergeler ile sıçrama mesafesi

ölçülmüştür (Şekil 4). Testin yapılışı: Çocuktan çömelme pozisyonu alıp sonra yukarıya doğru dik bir şekilde sıçrama yapması istenmiştir. Test protokolü gereği (Counter Movement Jump) hareket öncesi ellerin belde olması gerektiği ve çift bacak ile sıçrama hareketi yapması çocuklara söylenmiştir. Test, arada 4 dakika dinlenme süresi verilerek 2 defa uygulanmıştır. En iyi değer, sonuç olarak cm cinsinden kaydedilmiştir (Günay, 2013).

Şekil 5. Durarak uzun atlama testi

Şekil 6. Illinois çabukluk testi

Illinois-Çabukluk Testi

Test, 10m x 5m = 50 m² ölçülerinde olan bir alanı ve çevresinde dönüş alanı ile yaklaşık 60 m² yi kapsayan bir alanda yapıldı. Testin amacının, koşu mesafe ve yönlerini en hızlı şekilde yapmak olduğu bilgisi çocuklara söylendi. Test protokolü gereği, 8 adet huni ile yapıldı. Çocuğa, başlangıç noktasında beklemesi, düdük sesini duyduğunda süratli bir şekilde teste başlaması gerektiği söylendi. Uyarı sesi ile birlikte aynı anda kronometre de başlatıldı. Koşu yönleri, test öncesi uygulatıcı tarafından iki kez çocuklara gösterilerek anlatıldı. Çocuktan, Şekil 6'daki koşu yönlerinde hızlıca koşarak, çıkış noktasına gelmesi istendi. Çıkış noktasından geçildiğinde kronometre durduruldu. Test, arada 4 dakika dinlenme süresi verilerek 2 defa uygulandı. En iyi değer, sonuç olarak cm cinsinden kayıt edildi (Günay, 2013).

Sprint 10m.- Sürat Testi

Başlangıç ve bitiş çizgisi, belirlenerek bant ile işaretlendi. Koşuya başlamadan önce öndeki ayağın, başlangıç çizgisinin gerisinde durması çocuktan istenmiştir. Çocuğa, başlangıç noktasında beklemesi, düdük sesini duyduğunda süratli bir şekilde teste başlaması gerektiği söylenmiştir. Başlama işareti düdük ile verilip, uyarı sesi ile birlikte aynı anda kronometre de başlatılmıştır. Çıkış noktasından geçildiğinde kronometre durdurulmuştur. Test, arada 4 dakika dinlenme süresi verilerek 2 defa uygulanmıştır. En iyi değer, sonuç olarak sn cinsinden kayıt edilmiştir (Günay, 2013).

Verilerin Analizi

Verilerin analizi için tanımlayıcı istatistik ve korelasyon testi yapılmıştır. İstatistiksel analizlerde SPSS 21 paket programı kullanılmıştır. Verilerin normallik varsayımı, Shapiro-Wilks testi ile korelasyon analizleri, Pearson Korelasyon analizi ile yapıldı. Anlamlılık düzeyi başlangıçta p<0.05 olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Çocukların tanımlayıcı istatistikleri, Tablo 1'deki gibidir;

Tablo 1. Tanımlayıcı İstatistik					
	n	Ort.	SS.	Min.	Maks.
Yaş (yıl)	15	4,93	,59	4	6
Boy (cm)	15	116,87	4,98	105	124
Vücut ağırlığı (kg)	15	22,02	3,00	16,7	27,0
Esneklik (cm)	15	25,29	5,35	18	36
Çabukluk (sn)	15	28,83	3,86	24,36	37,02
10 m sürat (sn)	15	2,97	,29	2,52	3,66
Yatay sıçrama (cm)	15	78,58	23,79	49	124
Dikey sıçrama (cm)	15	15,80	4,28	11	24

Min: minimum değer, Maks: maksimum değer, Ort: ortalama, SS: standart sapma

Çocukların, sürat, çeviklik, esneklik ve sıçrama performansı arasındaki ilişkiler, Tablo 2'deki gibidir;

Tablo 2. Sürat, Çeviklik, Esneklik ve Sıçrama Performansı Arasındaki İlişkiler						
		Dikey Sıçrama	Yatay Sıçrama	10 m Sürat	Çabukluk	Esneklik
Dikey sıçrama	Pearson		,657**	-,569*	-,573*	,221
	Correlation	1	<0,008	<0,027	<0,026	,428
	Sig. (2-tailed)		15	15	15	15
n						
10 m sürat	Pearson				,718**	-,308
	Correlation			1	<,003	,264
	Sig. (2-tailed)				15	15
n						
Çabukluk	Pearson					-,039
	Correlation				1	,890
	Sig. (2-tailed)					15
n						
Esneklik	Pearson					1
	Correlation					
	Sig. (2-tailed)					
n						

Tablo 2'de çabukluk ile sürat (10 m sprint koşu) değerleri arasında anlamlı pozitif yönlü bir ilişki ($r=,718$), dikey sıçrama ile sürat (10m sprint koşu) değerleri arasında anlamlı negatif yönlü bir ilişki ($r= -,569$), yatay sıçrama (durarak uzun atlama) ile sürat (10 m sprint koşu) değerleri arasında anlamlı negatif yönlü bir ilişki ($r= -,664$), dikey sıçrama ile çabukluk değerleri arasında anlamlı negatif yönlü bir ilişki ($r= -,573$), yatay sıçrama ile çabukluk değerleri arasında anlamlı negatif yönlü bir ilişki ($r= -,587$) ve dikey sıçrama ile yatay sıçrama değerleri arasında anlamlı pozitif yönlü bir ilişki ($r=,657$) olduğu görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışmada, 4-6 yaş grubundaki çocuklarda sürat, çabukluk, esneklik ve sıçrama performansı arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bu nedenle, bahsedilen değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiş, ayrıca antropometrik bazı değişkenlerin ortalamaları hakkında bilgiler literatürdekiler ile karşılaştırılmıştır.

Antropometrik özellikler açısından ortalama değerlerin karşılaştırılması;

Kerkez (1998), 5-6 yaş grubu çocuklar üzerinde yaptığı çalışma sonucunda, çocukların **boy** ortalamasını 113,33 ±6.6 cm olarak belirlemiştir. Berthoin vd. (1996), 6 yaş grubu 43 çocuk ile yaptığı çalışmada, kızların boy ortalamasını 120 ±0,06 cm, erkeklerin boy ortalamasını 120 ±0,06 cm olarak tespit etmişlerdir. Çalışmamızda boy ortalaması, 116,87 ±4.98 cm olarak tespit edilmiştir.

Kerkez (1998), 5-6 yaş grubu çocuklar ile yaptığı çalışmada, **vücut ağırlığı** ortalamasının 19,25 ±2.9 kg olduğunu belirtmiştir. Berthoin vd. (1996), 6 yaş grubu 43 çocuk üzerinde yaptıkları çalışmada, kızların vücut ağırlığı ortalamasını 22,7 ±4,2 kg, erkeklerin vücut ağırlığı ortalamasını 23,2 ±3,9 kg olarak belirlemiştir. Çalışmamızda vücut ağırlığı ortalaması, 22,02 ±3 kg olarak tespit edilmiştir.

Hoos vd. (2003), yapmış oldukları çalışmada yaş ortalaması 6,9 ±2,2 yıl olan çocukların **beden kütle indeksi** ortalamasını 19.5 ±5.3 kg/m² olarak bulmuşlardır. Odabaş vd. (1998), yaptıkları çalışmada 5-6 yaş kız çocuklarının vücut kütle indeksi ortalamasını 13,7 kg/m², erkek çocuklarının vücut kütle indeksi ortalamasını 14,83 kg/m² olarak belirlemiştir. Çalışmamızda 15,57 ±1.27 olarak tespit edilen beden kütle indeksi (BKİ) ortalamasının, literatürdekilerin bazılarında daha yüksek ya da düşük olduğu görülmektedir. Çocuklar için belirlenen standartlara göre BKİ değerleri şu şekildedir; Normal: Beden Kütle İndeksi <21.2 kg/m² , Hafif Şıman: Beden Kütle İndeksi 21.2 kg/m² - 26.1 kg/m², Şıman: Beden Kütle İndeksi >26.1 kg/m²

Antropometrik özellikler, yaş ile beraber kızlarda ve erkeklerde anlamlı bir şekilde artışlar göstermektedir (Malina ve Bouchard 1991; Chatterjee, 1993).

Turgut ve Çetinkaya, (2006) 6-11 yaş aralığındaki kız çocukları üzerinde yaptıkları çalışmada, 6 yaştakilerin 20m **sürat** değerleri ortalamasını 5,28 ±0,54 sn, 7 yaştakilerin ise 4,94 ±0,47 sn olarak tespit etmişlerdir. Çalışmamız sonucunda 4-6 yaş arası çocuklarda 10m sürat için ortalama değer 2,97 ±0.29 sn olarak tespit edilmiştir. Bu farklı sonuçların, literatürdekilerin çalışmamızdaki test mesafesinden daha farklı bir test ile sürati ölçmelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Esneklik özelliğine bakıldığında, kızlarda yaş artışı ile birlikte esneklikte artış meydana geldiği, ancak erkeklerde ise yaş artmasıyla birlikte esneklikte farklı bulguların olduğu çalışmalara rastlanmıştır (Özer ve Özer, 2016). Turgut ve Çetinkaya, (2006) 6 yaşındaki kız çocukları ile yaptığı çalışmada esneklik değerlerini, 27,48 ±5,35 cm olarak bulmuşlardır. Fjortoft (2000), ise aynı yaştaki çocuklarda bu değer ortalamasını, 24,6 cm olarak tespit etmiştir. Yapılan bir çalışmada, 7-8 yaş erkek çocukların esneklik değerleri ortalamasının 7,18 cm, yine aynı araştırmacıların yaptıkları başka bir çalışmada da 7-8 yaş kız çocuklarının esneklik değerleri ortalamasının 7,63 cm olduğu tespit edilmiştir (Haslofça vd. 2006). Çalışmamızda 25,29 ±5.35 cm olarak tespit edilen esneklik değerleri ortalamasının, literatürdekilerin bazılarında daha yüksek ya da düşük olduğu görülmektedir.

Milne vd. (1976), 6-8 yaşlarındaki siyahi ve beyaz ırktaki çocuklara **çeviklik** testleri uygulamışlar; çeviklik performansının yaş artışı ile birlikte arttığını gözlemlemişlerdir. Çalışmamız sonucunda 4-6 yaş arası çocuklarda çabukluk için ortalama değer 28,83 ±3.86 sn olarak tespit edilmiştir. Bu farklı sonuçların, literatürdekilerin çalışmamızdaki testten daha farklı bir test ile çabukluğu ölçmelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Coşan ve Demir, (2000) Türk çocuklarının fiziki uygunluk normlarını belirlemek için yaptıkları projede, 7 yaş grubu çocuklarda **yatay sıçrama** değerleri ortalamasını 110 cm olarak tespit etmişlerdir. Kalkavan ve Çolak, (1999) 4-20 yaş arasında olan çocuklarla yaptıkları çalışmada yatay sıçrama değerlerini, kızlarda; 4 yaşta

58 cm, 5 yaşta 73 cm, 6 yaşta 79 cm, erkeklerde ise 4 yaşta 77,5 cm, 5 yaşta 85,5 cm ve 6 yaşta 99 cm olarak tespit etmişlerdir. Fjortoft (2000), 6 yaş çocuklarda yatay sıçrama değerlerini, 104 cm olarak belirlemiştir. Weiss (1983), 4-5 yaş ve 6-7 yaş çocuklar ile yaptığı çalışma sonucunda, uzun atlama değerinin yaş artışıyla beraber arttığını tespit etmiştir. Çalışmamızda 78,58 ±23.79 cm olarak tespit edilen durarak uzun atlama değerleri ortalamasının, literatürdekilerin bazılarında daha yüksek ya da düşük olduğu görülmektedir.

Ziyagil vd. (1999), yaptıkları araştırmada, erkek ve kızların **dikey sıçrama** değerlerinde yaş artışıyla beraber bir artış olduğunu ancak spor yapan çocuklarda bu artışın spor yapmayan çocuklara oranla daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Kalkavan ve Çolak, (1999) 4-20 yaş aralığındaki kız ve erkeklerde, bazı temel fiziksel ve motorik özelliklerin gelişimini incelemişlerdir. Dikey sıçrama değerlerini, kızlarda 4 yaşta 10,8 cm, 5 yaşta 13,9 cm, 6 yaşta 14,8 cm, erkeklerde ise 4 yaşta 13,4 cm, 5 yaşta 16 cm, 6 yaşta 17,7 cm olarak tespit etmişlerdir. Çalışmamızda 15,80 ±4.28 cm. olarak tespit edilen dikey sıçrama değerleri ortalamasının, literatürdeki benzer yaşlardan daha yüksek olduğu görülmektedir.

Sürat, çabukluk ve sıçrama performansları arasındaki ilişkilerle ilgili çalışmalar;

Okul öncesi dönem çocuklarının kaba ve ince motor becerilerinde, motor gelişim eğitim programının ne derece etkili olduğunun incelendiği araştırmada, deney grubundaki çocuklarda, ön ve son testler arasında bahsedilen becerilerde, son test lehine anlamlı farkların olduğu belirtilmiştir (Ulutaş vd., 2017).

Sürat, yaş ilerledikçe farklı düzeylerde gelişim göstermeye başlamaktadır. Okul öncesi dönem çocuklarındaki gelişim özelliklerine bakıldığında hareketlerin, yavaş gerçekleştiği görülmektedir. Ancak yaş ilerledikçe kaba motor özelliklerin artışı ile genel sürat değerlerinde de artış meydana gelmektedir (Özer ve Özer, 2016).

4-14 yaşlar arasında sürat koşularında, kız ve erkek çocuklar yaşları doğrultusunda gelişim göstermektedirler; Hareket süratindeki gelişim, 6-9 yaşları arasında olan çocuklarda büyük oranda görülmektedir. Koşu süratinde, erkeklerde 5-17 yaşları arasında artış olduğu gözlenirken, kızlarda 5-14 yaş arasında artış gözlenmektedir. Yaş arttıkça sürat gelişiminin de yaş ile doğru orantılı arttığı belirtilmektedir (Muratlı, 2005).

6-14 yaş aralığındaki 500 çocuk ile yapılan çalışmada, yaş, cinsiyet ve spor yapma alışkanlığının fiziksel yapı, sürat ve anaerobik güç üzerine olan etkisi araştırılmıştır. Çalışma sonucunda, boy uzunluğu, vücut ağırlığı, yağ ölçümleri, dikey sıçrama, anaerobik güç ve 10 metre koşu süratının, yaş ve cinsiyete bağlı değiştiği belirtilmiştir (Ziyagil vd., 1999).

Sıçrama performansı, patlayıcı güç hakkında önemli bilgiler verebilmektedir (Günay, 2013). Kramer vd. (1995), elit çocuk sporcular ile yapmış oldukları bir çalışmada, patlayıcı güç ile 5 m. ve 10 m. sprint koşu performansları arasında anlamlı ilişkiler bulmuşlardır. Kramer vd. (2016), 10-15 yaş arasındaki erkek çocuklar ile 5 m. sprint koşu performansı üzerine yapmış oldukları çalışmada, alt gövde patlayıcı kuvveti ile sprint performansı arasında ilişki bulmuşlardır ve bu ilişkinin 13 yaşına kadar vücut ağırlığı ve alt ekstremitte kuvvetindeki değişimden kaynaklandığı sonucuna varmışlardır. Kramer vd. (2017), çocuklarla yapmış oldukları başka bir çalışmada, sürat (5-10 m.) ile alt gövde güç performansı arasında ilişki olduğunu tespit etmişlerdir.

Dikey sıçrama ile yatay sıçrama değerleri arasında anlamlı pozitif yönlü bir ilişki ($r=,657$) bulunmuştur. Bu bulgu, dikey sıçrama performansı yüksek olan çocukların, yatay sıçrama performanslarının da yüksek olabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Hareket eğitiminin 4-6 yaş grubu çocuklarda, motor gelişimi olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir (Yarımkaya ve Ulucan, 2015; Kesilmiş ve Akın, 2016). Okul öncesi dönemin sonunda çocuklar, sportif becerilerdeki temel hareket kombinasyonlarını kazanır ve motor becerileri daha iyi yapmaya başlar. Hareketlerin kalitesi, yıldan yıla iyiye doğru gelişir. Dört yaşında, tek ayak üzerinde uzun süre durabilen bir

çocuk, ancak beş yaşından itibaren sıçrama hareketlerini becerebilir. Aerobik dayanıklılık ve esneklik bu dönemde iyi gelişir ama kuvvet gelişimi bu aşamada gelişmez. Temel beceriler olan denge, koşma, atlama, sıçrama, sekme, yakalama, fırlatma, topa ayakla vurma gibi beceriler, bu dönemin sonunda kazanılır (Muratlı, 2005). Yapılan bir çalışmada da 6 ve 7 yaş grubu öğrencilerde barfikste kol çekme ve bara asılıta L duruşu gibi cimmnastiğe özgü yapılan antrenmanların, bazı fiziksel parametrelerde (kol, bacak ve karın kuvveti gibi) olumlu gelişmelerle sonuçlandığı, bu durumun da sporcuların performanslarını olumlu yönde etkileyeceği belirtilmiştir (Savucu vd., 2018). Birçok eğitimci, çocukların okul öncesi dönemde yaptığı temel hareketlerin otomatik olarak öğrenildiğini, olgunlaşma ile kendiliğinden ortaya çıktığını düşünse de; yapılan birçok araştırmada bu durumun, çocukların çoğunda böyle olmadığını göstermektedir. Çocuklarda temel hareket yeteneklerinin gelişebilmesi için onlara; uygulama, destekleme ve öğretim konusunda imkanların sağlanması gerekmektedir (Özer ve Özer, 2016).

Yapılan çalışmamızda da sürat ve çabukluk gibi iki önemli psikomotor özelliğin, sıçrama performansı ile olan ilişkileri, sportif eğitimin, tesadüflere bırakılmaması gerektiğini desteklemektedir. Çalışma sonucunda; 4-6 yaş grubu çocuklarda, sıçrama performansının artması halinde sürat ve çabukluk becerisinin olumlu etkileneceği, ayrıca sürat ve çabukluk, dikey ve yatay sıçrama becerilerinin de kendi içinde doğru orantılı olarak birbirini etkilediği söylenebilir. Esneklik değerleri ile diğer değişkenlerin arasındaki ilişkilerin ise çocukların ileriki yaşlarında ortaya çıkabileceği düşünülmektedir. Sürat, çeviklik, sıçrama gibi parametreler kuvvet kazanımı ile paralel ilerleme sağlamaktadır. Bu yaş gruplarında, daha çok esneklik ve beceri kazanımı önem arz etmektedir, bu kazanımlar da eğitsel oyunlar ile sağlanırken, anaerobik ortamda gerçekleştirilen egzersizler planlamada çok yer almamaktadır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, sporcu olmaya aday çocukların, süratli ve çevik olabilmeleri için sıçrama performanslarını geliştirici çalışmaların, bilimsel ve planlı olarak düzenli yapılması, antrenör ve beden eğitimi öğretmenlerine önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Altınkök, M. (2017). The effect of coordinated teaching method practices on motor some motor skills of 6-year-old children. *Eurasian Journal of Educational Research*, 68, 49-61.
- Aslan, C. (2021). 7-10 yaş arasındaki çocukların bazı fiziksel motorik ve antropometrik özelliklerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı Hareket ve Antrenman Bilimleri Bilim Dalı, İstanbul.
- Berthoin S., Baquet G., Manteca F., Ghislaine L., Ghislaine C., Gerbeaux M. (1996). Maximal Aerobic Speed and Running Time to Exhaustion for children 6 to 17 Years Old. *Pediatric Exercise Sci.*, 8:234-244, Human Kinetics Pub. Inc.
- Boz, M. ve Güngör, A. (2012). Okul öncesi çocuklarında temel hareket eğitim programının hareket becerilerine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 51-59.
- Coşan, F. ve Demir, A. (2000). Türk Çocuklarının Fiziki Uygunluk Normları, Türkiye'de Çocukların Spora Yönlendirilmesinde Uygulama Modeli (Olimpiyatlar için Sporcu Kaynağı), İstanbul Olimpiyat oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu Eğitim Yayınları, Yayın No:1
- Chatterjee, S., Mandal, A., Das, N. (1993). Physical and Motor Fitness Level of Indiana School-Going Boys. *The Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 33, 268-277.
- Çelebi, B. (2010). Hareket eğitiminin okulöncesi eğitim kurumlarındaki 5-6 yaş grubu çocuklarda fiziksel ve motor gelişime etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Erdiller, Z.B. (2010). Erken çocukluk eğitiminde temel kuram ve yaklaşımlar. (Ed. İ.H. Diken). Erken çocukluk eğitimi. Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Fjortoft, I. (2000). Motor Fitness in Pre-Primary School Children, The Eurofit Motor Fitness Test Explored on 5-7 Years-Old Children. *Pediatric Exercise Science*, 12, 424-436.
- Gallahue, D.L., Ozmun, J.C. & Goodway, J.D. (2014). Motor gelişimi anlamak. Bebekler, çocuklar, ergenler, yetişkinler. (Çev. D.S. Özer ve A. Aktop). Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Garcia, C. & Garcia, L. (2006). A motor developmentand motor learning perspective. *JOPERD*. 77(8), 31-33.
- Goran, M.I. (1998). Measurement issues related to studies of childhood obesity: Assessment of body composition, body fat distribution. Physical activity and food intake. *Pediatrics*. 101(3), 505.
- Günay, M. (2013). Spor Fizyolojisi ve Performans Ölçümü, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Haslofça, E., Haslofça, F., Kutlay, E. (2006). 7-8 Yaş Kız Çocuklarında Fiziksel Uygunluk Parametreleri Arasındaki ilişkinin incelenmesi, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 3-5 Kasım, Muğla.

15. Hoos M.B., Plasqui G., Gevrey W.J., Westerp K.R. (2003). Physical Activity Level Measured by Doubly Labeled Water Accelerometry in Children. *Apply Physiol.* Aug. 89(6), 624-626.
16. Kalkavan, A. ve Çolak, H. (1999). Bazı Temel Fiziksel ve Motorik Özelliklerin Kız ve Erkeklerde 4-20 Yaşlar Arasında Gelişimi. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*.
17. Kerkez F. (1998). Anaokulu Çocuklarında Manipülatif Becerilerin Oyun Egzersiz Programı ile Geliştirilmesine Yönelik Bir Araştırma. *Spor Araştırmaları Dergisi*, (2): 1.
18. Kesilmiş, İ. ve Akın, M. (2016). Dört-Altı Yaş Çocuklarda Jimnastik Antrenmanının Biyomotor Yetiler Üzerine Etkisi. *Türkiye Klinikleri J Sports Sci*, 8(1), 15-21.
19. Kraemer W., Travis Triplett N., Fry A., Koziris L., E. Bauer J., Lynch J., et al. (1995). An In-Depth Sports Medicine Profile of Women College Tennis Players, 79-98.
20. Kramer T., Valente-Dos-Santos J., Coelho ESMJ., Malina RM., Huijgen BC., Smith J., et al. (2016). Modeling Longitudinal Changes in 5 m Sprinting Performance Among Young Male Tennis Players. *Percept Mot Skills.*, 122(1), 299-318.
21. Kramer T., Huijgen, BC., Elferink-Gemser, MT., Visscher, C. (2017). Prediction of Tennis Performance in Junior Elite Tennis Players. *J Sports Sci Med.*, 16(1), 14-21.
22. Malina, R.M., Bouchard, C. (1991). Growth Maturation and Physical Activity, Champaign, IL: Human Kinetics, USA.
23. Mengütay, S. (2005). Çocuklarda Hareket Gelişimi Ve Spor. Morpa Yayıncılık, İstanbul.
24. Moore, K. & Lynn, L. (2003). Does early physical activity predict body fat change throughout childhood? *Preventive Medicine*. 37, 10-17.
25. Milne, C., Seefeldt, V., Reushlein, P. (1976). Relationship Between Age, Sex, Race and Motor Performance in Young Children. *Research Quarterly*, 47(4), 726-730, USA.
26. Muratlı, S. (2005). Çocuk ve Spor. Kültür Matbaası, Ankara.
27. Mülazımoğlu, B. Ö. ve Gürsoy F. (2012). The study of validity and reliability of Bruininks-Oseretsky motor proficiency test for five-six-years-old Turkish children. *Hacettepe J Sport Sciences*, 23(3), 104-118.
28. Müniroğlu, S., Özkan, A., Köklü, Y., Alemdaroğlu, U., & Eyuboğlu, E. (2009). 6-12 Yaş Grubu Çocukların Gelişim Dönemleri, Fiziksel Uygunlukları ve Fiziksel Aktivite. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi. Ankara
29. Savucu, Y., Karataş, M. Eskiyecek, C.G., Yücel, A.S., Karadağ, M. (2018). 6-7 yaş gurubu erkek çocuklarda 12 haftalık temel cimnastik eğitiminin fiziksel uygunluklarına etkisi. *Turkish Journal of Educational Studies*, 5 (3), 53-65.
30. Odabaş, Yavuz, B., Aslan, M., Yoruç, M., Aydın, M., Dönmez, N. (1998). 3-6 Yaş Grubu Çocukların Fiziki Yapı Değerlendirmesi. *Spor Araştırmaları Dergisi*, (2): 1.
31. Özer, M.K. (2009). Kinantropometri Sporda Morfolojik Planlama. (2. Baskı), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
32. Özer, D.S. ve Özer, M.K. (2016). Çocuklarda Motor Gelişim, Nobel Yayıncılık, Ankara.
33. Turgut, A. ve Çetinkaya, V. (2006). 6-11 Yaş Grubu Kız Çocuklarda Bazı Motor Özelliklerin Belirlenmesi, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 3-5 Kasım, Muğla.
34. Ulutaş, A., Demir, E. ve Yayan, E.H. (2017). Motor Gelişim Eğitim Programının 5-6 Yaş Çocukların Kaba ve İnce Motor Becerilerine Etkisinin İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (3), 1523-1538.
35. Weiss, R.M. (1983). Modeling and Motor Performance a Development Perspective, *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 54(2), 190-197, USA.
36. Yarımkaya, E. ve Ulucan, H. (2015). The effect of movement education program on the motor development of children. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 4(1): 37-48.
37. Ziyagil, M.A., Tamer, K., Zorba, E., Uzuncan, S., Uzuncan, H. (1996). Eurofit Test Bataryası Vasıtasıyla 10-12 Yaşları Arasındaki Erkek İlkokul Öğrencilerinin Fiziksel Uygunluk ve Antropometrik Özelliklerinin Yaş Gruplarına ve Spor Yapma Alışkanlıklarına Göre Değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1: 1, 20-28, Ocak.
38. Ziyagil, M.A., Zorba, E., Bozathı, S., İmamoğlu, O. (1999). 6-14 Yaş Grubu Çocuklarda Yaş, Cinsiyet Ve Spor Yapma Alışkanlığının Sürat Ve Anaerobik Güce Etkisi. *BESBD* 3: 3.

Mahalle Muhtarlarının Düzce Belediyesi Spor Hizmetleriyle İlgili Değerlendirmeleri

Gizem Nur YILMAZ^{1A}, Ömer SİVRİKAYA^{2B}

¹Düzce Üniversitesi, Lisansüstü Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Düzce, TÜRKİYE

²Düzce Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Düzce, TÜRKİYE

Sorumlu Yazar: Ömer Sivrikaya; omersivrikaya@duzce.edu.tr

Çıkar Çatışmaları: Yazar(lar)ın beyan edeceği herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Telif Hakkı ve Lisans: Dergide yayın yapan yazarlar, CC BY-NC 4.0 kapsamında lisanslanan çalışmalarının telif hakkını saklı tutar.

Etik Beyanı: Bu çalışmanın gerçekleştirilmesi ve yazılmasında bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve kullanılan tüm kaynaklara usulüne uygun şekilde atıfta bulunulduğu beyan edilmiştir.

A: Orcid ID: 0009-0003-9193-0819 B: Orcid ID: 0000-0002-3529-8754

Özet

Mahalle Muhtarları, halkın doğrudan seçebildiği halka en yakın kamu yöneticileridir. Muhtarlar, belediyeye en fazla teması olan kişiler olarak spor hizmetlerine ilişkin en sağlıklı değerlendirmeleri yapma potansiyeline sahiptirler. Araştırmanın amacı, Düzce Belediyesi tarafından sağlanan spor hizmetlerine ilişkin görüş ve beklentileri belirlemektir. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Araştırma grubu, Düzce İli merkez ilçesinde görev yapan 56 mahalle muhtarı arasından kartopu örneklem yoluyla belirlenen dokuz muhtardan oluşmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak gönüllü olarak görüşmeyi kabul eden 9 katılımcı ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen veriler üç alan uzmanı tarafından incelenerek kodlanmıştır. Araştırmacılar tarafından tekrarlanan değerlendirmelerle ortak kodlar belirlenmiştir. Elde edilen kodların ana başlıkları olabilecek temalar belirlenmiştir. Araştırmanın geçerliliğini güçlendirmek için betimsel analiz yapılmıştır. Katılımcıların belediye spor hizmetlerini yetersiz buldukları ve spor alanlarının nitelik ve niceliğinin artırılmasını talep ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Belediye, Spor, Memnuniyet.

Evaluations of Neighborhood Muhtars Regarding Düzce Municipality Sports Services

Abstract

Neighborhood Muhtars are the closest public administrators to the public that the public can directly elect. Muhtars have the potential to make the most healthy evaluations regarding sports services as the people who have the most contact with the municipality. The research aims to determine the opinions and expectations regarding the sports services provided by Düzce Municipality. Phenomenology design, one of the qualitative research methods, was used. The research group comprises nine headmen determined by snowball sampling among 56 neighborhood headmen working in the Düzce City central district. Face-to-face interviews were conducted with 9 participants who agreed to be interviewed voluntarily using the semi-structured interview form. The obtained data were examined by three field experts and coded. Common codes were determined by repeated evaluations by the researchers. Themes that could be the main headings of the obtained codes were determined. Descriptive analysis was conducted to strengthen the validity of the research. It has been concluded that the participants found the municipality sports services inadequate and requested an increase in the quality and quantity of sports areas.

GİRİŞ

Geleneksel kentte mahalle; korunma, sosyalleşme, adaptasyon, sivil katılım, sosyal dayanışma ve yardımlaşma gibi fonksiyonları içeren, cemaat ilişkileri ve sıkı komşuluklar üzerine kurulu aktif bir mekândır (Altun, 2010). Kent sosyolojisi ve politikaları literatüründe ise mahalle, bir 'yönetim birimi' olarak değerlendirildiği gibi bir 'topluluk' olarak da değerlendirilmiştir (Yıldırım, 1994).

Mahallelerin tarihi İslâm tarihi kaynaklarında, Mekke'deki ilk yerleşmenin Hz. Peygamber'in dedelerinden Kusay b. Kilâb tarafından Kâbe çevresinde gerçekleştirildiği ve şehirde Kureyşü'l-bitâh ve Kureyşü'z-zevâhir adlı iki mahallenin kurulduğu kaydedilir (www.islamansiklopedisi.org.tr, 2024). Osmanlı şehrinde mahalle, birbirini tanıyan, bir ölçüde birbirlerinin davranışlarından sorumlu, sosyal dayanışma içinde olan kişilerin meydana getirdiği topluluğun yaşayacağı yerdir. Bir başka deyişle ayın mescitte ibadet eden 'cemaatin' aileleriyle birlikte yerleştikleri şehir kesimidir. Mahallenin sosyal bir birim olarak taşıdığı önemden dolayı, Orta-Doğu ve İslam kültür çevresinin şehirleri, mahallelerden oluşan bir bileşim biçiminde tanımlanır (Ergenç, 1984).

Mahalle, dünden bugüne kentin temel birimi olagelmıştır. Şehrin özü ve çekirdeği olan mahalle, kent tanımında esaslı bir öğedir. Kişinin sosyalleşmesi, diğer kişilerle karşılaşması, böylece benzer ve farklı dünyaları gözlemlemesi mahallede gerçekleşir. Mahalle kişinin sosyalleşmede gözünü açtığı ilk mekândır (Alver, 2010). Mahalleler, kapsadıkları bölgenin sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarını gideren bir yapı oluştururlar. İnsanlar bu alanlar da birbirleriyle etkileşim ve dayanışma içerisinde bulunarak sosyal ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir.

Osmanlı İmparatorluğu'nda mülki, beledi (kentsel) ve adli teşkilatın ilk basamağını mahalleler oluştururdu (Atak vd., 2001). Osmanlı şehri mahalleler üzerine bina edilmiş ve en alt düzeydeki temel toplumsal ihtiyaçların karşılanmasında mahalleye ve mahallelilere sorumluluk yüklenmiştir. Özellikle

Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluş ve yükseliş dönemlerinde mahalle, hem toplumsal hem de idari açıdan sistemin temel yapı taşlarından birini oluşturur (Arıkboğa, 2004). Mahalle sakinlerinin yönetim ihtiyaçlarının giderilmesi için ayrı bir idari birime ihtiyaç duyulmuştur.

Mahalle yönetiminin temelini oluşturan ilk muhtarlık teşkilatı İstanbul'da 1829 yılında kurulmuştur. İlk muhtarlık teşkilatının İstanbul'da kurulmasının en önemli sebebi; şehrin genel ve beledi kolluk hizmetlerini yürüten Yeniçeri Ocağı'nın 1826 yılında ortadan kaldırılması nedeniyle şehrin asayiş ve güvenliğinin sağlanmasında bir otorite boşluğunun meydana gelmiş olmasıdır. Lütü Paşa tezkeresinde, Mora isyanı üzerine 1829 yılında, İstanbul Rum Patrikhanesi'nin tesiriyle bazı taşkınlıklara kalkışmalarının halk arasında endişe uyandırması sebebiyle, bilhassa geceleri mahalleleri beklemek üzere müslüman halk tarafından teşkilat kurulduğu ve mahallelerde birinci ve ikinci muhtarlarla ihtiyar heyetlerinin seçildiğinden bahsedilmektedir (Gökçeer ve Heper, 1977).

Muhtar, köy ve mahallenin yasalarla belirtilmiş işlerini yürütmek için o köy veya mahallede oturanların seçtikleri kimsedir (www.sozluk.gov.tr, 2024). 32254 mahalle muhtarı, 18255 köy muhtarının görev yaptığı Türkiye'de mahalle ve muhtarlık kavramları birbirine karışmaktadır (www.e-icisleri.gov.tr, 2024). Bunun sebebi, 5393 ve 5216 sayılı kanunlara tabi olan şehrin idari parçası mahalle ile 442 sayılı köy kanununa tabi köyün farklı statülere sahip olmasına rağmen, her ikisinin de yöneticilerinin adının "muhtar" olmasıdır.

Köylerin muhtarları ve mahallelerin muhtarları arasında bazı farklar bulunmaktadır. Bunlar,

1. Köy, tüzel kişiliği olan bir yerel yönetim birimi iken mahalle tüzel kişiliği olmayan idari bir birimdir. Mahalle, 5393 sayılı Belediye Yasası'na göre (m/3), belediyenin sınırları içinde ihtiyaç ve yatırımların belirlenmesine ve tasnifine kolaylık sağlayan idari bir birim olarak belirtilmiştir.
2. Köy yönetiminin genel karar organı (Köy Derneği) varken mahallenin böyle bir karar organı yoktur.
3. Köy Muhtarı Köy tüzel kişiliğinin başıdır. Köy Muhtarı köyün yöneticisidir. Mahkeme veya diğer resmi yerlerde Köyü temsil edebilir. Mahallenin tüzel kişiliği olmadığından ve mahalle bir yerel yönetim birimi sayılmadığından Mahalle Muhtarının mahalleyi yönetme veya temsil yetkisi bulunmamaktadır.
4. Köy Muhtarı devletin köyde temsilcisi olduğundan hem devletle ilgili görevleri hem de köyle ilgili görevleri vardır. Tam bir yürütme organı gibi hareket ederek köyün işlerini yapar veya yaptırır, köyün parasını harcaabilir. Fakat Mahalle Muhtarına görev ve yetki veren hukuki metinler incelendiğinde Mahalle Muhtarına 143 adet görev verildiği ve bu görevlerin genel olarak merkezi idareye karşı yapması gerekenleri içerdiğini söylemek mümkündür.
5. Köy ihtiyar heyeti köy yönetiminin denetleme ve karar organı iken mahalle ihtiyar heyetinin görevi genel olarak kanunun Mahalle Muhtarına verdiği görevlerin yerine getirilmesinde yardımcı olmaktır. Yoksa herhangi bir konuda karar alma veya denetleme yetkisi bulunmamaktadır.

6. Köy ihtiyar heyeti ile mahalle ihtiyar heyeti arasında heyetlerin üye sayısı ve üyelerin belirlenmesi noktasında da farklar bulunmaktadır. Köy ihtiyar heyeti seçimle belirlenen üyeler ile tabii üyelere oluşmaktadır. Köy İhtiyar heyeti seçimlik üye sayısı nüfus kriterine göre belirlenir. Nüfusu 1000'e kadar olan köylerde 8, 2000'e kadar olan köylerde 10 ve 2000'den fazla olan köylerde ise 12 üye seçimle belirlenir. Köyün öğretmeni veya okul müdürü ve köy imamı köy ihtiyar heyetinin tabii üyeleridir. Mahalle ihtiyar heyeti ise sadece seçimle belirlenen ve 4 asıl 4 yedek üyeden oluşmaktadır.
7. Köyün bütçesi, gelir ve gideri ile personeli vardır. Fakat mahallenin bütçesi, gelir ve gideri ile personeli yoktur (Bulut ve Kara, 2013).

Belediyeler, halkın istek ve ihtiyaçlarını karşılamakla görevlidir. Halkın seçimi ile karar organları belirlenir. Belli yasalara uygun yetkileri ve sorumlulukları vardır. Kendi bünyesinde çalıştırmak üzere personele sahiptirler. Kendilerine ait bütçeleri ve gelirleri vardır. Kamu tüzel kişileridir. Belediyeler, halkın spora ilişkin beklenti, istek ve ihtiyaçlarının karşılanmasında yerel ölçekte sorumlu idari birimlerdir ve dolayısıyla anayasal haklardan biri olan spordan en yüksek faydanın sağlanması ve beklentilerin karşılanması noktasında sorumludurlar (Atalay, Yücel ve Korkmaz, 2016).

Belediyelerin spor hizmetleri alanında sorumlulukları incelendiğinde 5393 sayılı kanununun 14. maddesinde 'Gençlik ve spor hizmetlerini yapar ve yaptırır. Gerektiğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdî yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir.' hükmü yer almaktadır (www.mevzuat.gov.tr, 2024).

Belediyelerin bir kamu hizmeti olarak sporla ilgili görev ve sorumlulukları vardır. Bu görev ve sorumluluklarını yerine getirmek için belediyenin diğer hizmet alanlarında olduğu gibi kendi idari yapısı içinde hizmet verecek spor alanına yönelik bir karar organı ve idari birim kurması gerekir. Bu idari birim belediye hizmet alanında yapılacak hizmetleri için mevzuat geliştiren, katılımcı yönetim anlayışını benimseyen bir yapıda olmalıdır. Bu anlamda belediyelerin sporla ilgili görev ve sorumluluklarını yerine getirmek amacıyla tahsis edilmiş bütçeyi mümkün olduğunca çok vatandaşa hizmet için etkili ve verimli bir biçimde kullanma sürecine Belediye Spor Yönetimi denir (Sivrikaya, 2023).

5216 sayılı kanununun 7 maddesinde 'Büyükşehir'in bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlenme, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek; gerektiğinde amatör spor kulüplerine nakdî yardım yapmak, malzeme vermek ve gerekli desteği sağlamak, amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara, teknik yönetici, antrenör ve öğrencilere belediye meclis kararıyla ödül vermek' hükmü yer almaktadır (www.mevzuat.gov.tr, 2024)

Belediyelerde bulunan spor hizmetleri müdürlüğü; sağlıklı bir nesil yetiştirerek sporu en küçük yaşta vatandaşından en yaşlısına kadar tüm vatandaşlarına yaymak, sporu kalıcı bir alışkanlık haline getirmek, vatandaşlarının hem fiziki hem de ruhi iyilik durumunu kazanmasını sağlamak, sporu kültürün bir parçası haline getirmek, yetenekli sporcularını belirleyerek ilerlemelerine yardımcı olmak, kötü alışkanlıkların ve kötü davranışların önüne geçilebilmesi sağlamaktır. Ev hanımları, emekli vatandaşlar, öğrenciler, engelli vatandaşlar gibi birçok özel durumu olan vatandaşların hem sosyalleşmesine aracı olmak hem de spor bilinci oluşturma görevini gerçekleştirmektedir (www.muratpasa-bld.gov.tr, 2024).

Yerel yönetimlerin spor tesisi yapmak için kamu arazilerinden yararlanmasını kolaylaştırılmalı ve öncelikle yöre halkının ilgi, istek ve beklentilerine uygun "yaygın ve herkes için spor" ihtiyacını karşılamak için çok amaçlı tesisler yapılmalı ve spor programları üretmelidir (Zengin ve Öztaş, 2008).

Halkın sporu bir yaşam biçimi olarak kabul etmesini ve düzenli olarak spor yapmasını sağlamak, diğer ilgili kurumların yanı sıra yerel yönetimlerin en önemli amaçlarından birisi olmalıdır. Bu amaca ulaşabilmek için vatandaşların istek ve ihtiyaçlarına uygun spor tesis ve alanlarının yapılması ve yaptırılması kaçınılmazdır. GSGM tarafından yapılan ve yapılması planlanan tesisler yarışma amaçlı olduğundan, yerel yönetimlere düşen görev; her yaşta insanın yararlanabileceği çok amaçlı semt spor salon ve sahaları, koşu ve yürüyüş parkurları, oyun alanları ile bisiklet özel yollarına ağırlık verilmesidir (Rüzgar, 2002).

Mahalle yönetimi köy yönetimine göre yerel yönetim kuruluşu değildir. Tüzel kişiliği, bütçesi, personeli ve genellikle bürosu olmayan mahalle muhtarlığı merkezi ve yerel yönetimlerin temsilcisi ve yardımcısı olan geleneksel bir kuruluştur (Taylan 1996). Yerel yönetimler hem maddi hem de idari anlamda spor organizasyonları ve spor federasyonlarıyla iş birliği içerisinde faaliyetler yürütebilmelidirler (Kapçak, 2021).

Muhtarlar, diğer belediye hizmetlerinde olduğu gibi spor hizmetlerinde vatandaş ve belediye arasında aracı görevi üstlenirler. Halkın istek ve ihtiyaçlarını belirleyip uygun alanları saptayıp belediyeden talepte bulunurlar. Mahallelerinde bulunan spor tesislerinin bakım ve düzenlenmesi için belediye ile iletişim halinde olmalıdırlar. Halkın spor istekleri ve ihtiyaçlarına uygun taleplerde bulunarak takibini yaparlar. Aynı zamanda mahallelerde düzenlenen spor etkinliklerinin düzenlenmesinde de rol alabilmektedirler. Bunlar sayesinde halkın istek ve ihtiyaçları karşılanmasına katkı sağlar.

Bu araştırmanın amacı halkın belediyelerden spor hizmetleri ile ilgili beklentilerini belirlemektir. Halkın doğrudan seçtiği yerel yöneticiler olan muhtarlar halkın görüşlerini temsil edebilecek en yetkili kişiler olarak varsayılmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Grubu

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Araştırma grubu Düzce merkez ilçesinde görev yapan 56 mahalle muhtarı arasından kartopu örneklem yöntemi ile belirlenen dokuz adet muhtardan oluşmaktadır. Kartopu örneklem yöntemi, çalışmanın konusu ile ilgili olarak referans bir kişi seçilmekte ve bu kişi aracılığı ile diğer kişilere ulaşılmaktadır (Biernacki ve Waldorf, 1981). Süreç zorunlu olarak tekrarlayıcıdır. Katılımcılar araştırmacıları yönlendirir ve örneklem büyür. Bu sebeple "kartopu etkisi" olarak ifade edilmektedir. Genellikle damgalanma ve ötekileştirmeden muzdarip olan kişilere ulaşmak için kullanılır (Noy, 2008). Görüşme gerçekleştirilen muhtarlarla araştırmaya katkı sağlayacak diğer muhtarları önermeleri istenerek diğer katılımcılara ulaşılmıştır.

Verilerin Toplanması

Veri toplamak amacıyla literatürden yararlanarak bir mülakat formu oluşturulmuştur. Oluşturulan mülakat formu ile araştırma grubunda yer almayan bir muhtarla ön görüşme yapılmıştır. Elde edilen veriler ışığında soruların yeterliliği test edilmiştir. Gerekli düzenlemelerden sonra yarı yapılandırılmış mülakat formu oluşturulmuştur. Mülakat formu katılmak isteyen toplam dokuz gönüllü katılımcıya uygulanmıştır. Görüşmeler muhtarlar ile yüz yüze gerçekleşmiştir. Görüşmeler başlamadan önce yazılı ve sözlü onam formu alınmıştır. Görüşmeler sesli olarak kayıt altına alınmıştır.

Verilerin Analizi

Ulaşılan bilgilere içerik analizi yapılmıştır. Görüşmeler yazıya geçirilmiştir. Elde edilen veriler alan uzmanı olan üç kişi tarafından incelenmiştir ve kodlanmıştır. Alan uzmanları tarafından yapılan son değerlendirme ile ortak kodlar belirlenmiştir. Oluşturulan ortak kodlara uygun temalar belirlenmiştir. Çalışmanın geçerliliğini güçlendirmek için betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Katılımcıların ifadeleri ile veriler desteklenmiştir.

BULGULAR

<i>Tablo 1. Tema Ve Kodlar</i>
Spor Hizmetleri
Memnuniyet
Spor alanları
Beklenti
Spor Etkinliği

Temel hizmet olarak ele alındığında spor ve fiziksel etkinlikler “seyre yönelik spor hizmetleri” ve “katılıma dayalı spor ve fiziksel etkinlik hizmetleri” olarak ikiye ayrılmaktadır. Statü açısından ise, elit spor ve kitle sporu olarak iki şekilde ele alınmaktadır. Spor ve fiziksel etkinlikler piramidinin tabanında bulunurken, orta katmanda amatör spor ve tavanda ise profesyonel spor yer almaktadır. Spor, yeteneği olanlara para ve statü kazanma yolunu açarken, izleyicilere de zevk alma ve eğlence kaynağı olmaktadır. Teknolojinin gelişmesi sonucu insan hareketlerinin azalmasına bağlı çeşitli sağlık problemlerinin ortaya çıkması ve çalışma saatlerinin azalmasından dolayı insanların serbest zamanın artması gibi iki önemli etkide bulunması, insanları çeşitli etkinlikler yapmaya yöneltmiştir. Bu yönelimler “spor” ile “fiziksel etkinlik” olmak üzere iki olguyu ön plana çıkarmaktadır. Bu çerçevede spor ve fiziksel etkinlik hizmetleri “fiziksel, ruhsal, sosyal ve ekonomik faydalar sağlayarak bireylere değer yaratan, fiziksel aktivitelere dayalı soyut faaliyetler bütünü” olarak tanımlanabilir. Bu iki olgu temelde farklı fonksiyonları ile birbirlerinden ayrılmaktadır (Yıldız, 2009).

Kitle sporu her yaş kesimine hitap eden, seçiciliği olmayan (özel yetenek gerektirmeyen) ve bireylerin serbest zamanlarında yaptıkları etkinlikleri (Amman, 2000) ifade eder. Bu etkinlikler genelde, eğlenmek, zevk almak, hoşça vakit geçirmek, sosyalleşmek ve sağlıklı olmak amacıyla yapılmaktadır (Yıldız, 2009).

Halkın spor hizmetlerinden yararlanması açısından baktığımızda kitle sporları yani herhangi bir yetenek gerektirmeyen yalnızca eğlence ve oyun amacı güden fiziksel etkinlikleri ele alabiliriz. Kitle sporları katılımcılara eğlence, sosyalleşme, sağlıklı bir yaşam sürdürme imkânları sunmaktadır. Bununla birlikte fiziksel etkinlikler de halkın ihtiyaç duyduğu bir alandır. Bu alan kendi içerisinde profesyonel destek alınarak veya bireyin yalnız başına sürdürme şekli ile yapılabilir. Bu etkinlikleri sürdürmek için halk devletin sunduğu imkânlar doğrultusunda bulunan tesis ve alanları kullanırken aynı zamanda özel spor merkezlerinden de yararlanabilir.

Araştırmadan elde edilen veriler ışığında oluşturulan kodların birbirleri ile ilişkileri incelenmiştir. Ortak temalar oluşturulması için kodların içeriği temsil etme özelliklerine bakılarak tema için doğru kavramlar tespit edilmiştir. Araştırmanın ortak temaları olarak spor hizmetleri ve halkın ihtiyaçları belirlenmiştir. Çünkü araştırma sonucunda ortaya çıkan kodlarından en çok tekrar edilen memnuniyet, spor alanları, beklenti ve spor etkinliği kodları katılımcıların spor hizmetleri ile ilgili düşüncelerini yansıtmaktadır.

Spor hizmetleri kavramının hem katılımcı hem de izleyici boyutlarında spor alanları kodunun katılımcılar tarafından ifadelerinde güçlü bir şekilde vurgulandığı görülmektedir.

- *En azından belediyenin şehir stadını buradan kaldırması çok büyük darbe oldu. Çünkü insanlar burada sabahları gelip yürüyüş yaparlardı. Akşamları yürüyüş yaparlardı. Bu imkânlardan yararlanamıyorlar. (K1)*
- *Kendi mahallem için söylüyorum. Ancak mahallemiz için basket, voleybol sahası var. Gençlerimizin oynayabileceği 8-18 yaşlarına kadar kullanılacak alanlarımız var.(K5)*
- *Mahallem olarak özellikle çocuklarımızın gençlerimizin sportif faaliyetlerini yapabilecekleri bir spor tesisimiz yok. Biz mahalle olmadan önce doğal alanlarımız vardı. Bu alanlarda çocuklar futbolunu da oynardı diğer aktivitelerini de yapmaya çalışırlardı. Ama mevcut imar planından sonra belirlenen alanlar olmasına rağmen talebimiz de olmasına rağmen bir spor tesisimiz yok.(K6)*

Spor, kişisel ve toplumsal sağlığı koruyucu ve geliştirici niteliklere sahip bir olgu olduğu için bir ihtiyaçtır. Belediyeler tarafından topluma sunulması gereken bir hizmettir. Özellikle boş zamanlarını değerlendirme arayışında olan insanlar için spor önemli bir konumdadır (Çakmak ve Tapşın, 2020). Belediyeler vatandaşlara sundukları spor hizmetleri sayesinde gelir elde ederek daha fazla insana spor hizmeti verme imkanına sahiptir. Bu sayede halkın ihtiyaçlarını daha kolay bir şekilde karşılamak ve memnuniyetini sağlamak mümkün olabilecektir. Ayrıca vatandaşa sunulan spor hizmetleri belediyenin kendini daha iyi tanıtmaya imkan tanır.

Bebek (2021) 'in araştırmasında ise belediyelerden spor hizmeti kapsamında çalışma grubunun beklentileri; kolay ulaşabilecekleri konumlarda, birden fazla çeşidi olan, her bütçeden kişinin yararlanabileceği, bakımları yapılan, sağlık bilgisi kurallarına uygun alanlar olduğu ifade edilmektedir.

Katılımcılar ifadelerinde halkın sportif anlamdaki ihtiyaçlarından bahsetse de kendilerince daha önemli gördükleri problemlere daha çok yer vermektedirler. Katılımcılar 'Mahallenin en önemli meselesi nedir?' sorusuna cevaben, mahallelerde genel anlamda kendilerini en çok meşgul eden meselelerin güvenlik ve alt yapı konuları olduğunu ifade etmektedir.

- *Kayıtsız gelenler genellikle çok oluyor. Göçmenimiz yok ama yerleşim yeri olarak geldikleri mahalleden kayıtlarını aldırıyorlar. Bizim mahalleden de taşınanlar mahalledeki adreslerini kullanabiliyorlar. Bunların önüne geçilmesi lazım. (K9)*
- *Çöp. Buradaki yerleşim yerinde kalanların yüzde altmış beşi dışarıdan gelen vatandaşlarımız. Bunların sosyal alanda yaşama alışkanlıklarında eksikler var. (K8)*
- *Madde bağımlıları var birkaç tane. Bir de yumurta tavuğu kümesleri var. Eskiden bunları yapmışlar tek tük kümele başlanmışlar şimdi 4-5 tane oldu. Mahallenin içinde de sıkıntı yaratıyor.(K7)*
- *Mahallemizi meşgul eden tek bir konu var. Mezarlık istikametinde mahallemiz ikiye ayrıldı. Otoban bağlantı yolu itibari ile. Oradan karşıya geçişler çok tehlikeli. Yaralanmalı hatta ölümlü kazalar oldu. (K4)*

- *Su kesildiği zaman sıkıntı oluyor. Alt yapıyla ilgili bir de kanalizasyon problemi var. Eskiden kalma bir kanalizasyon olduğu için o zamanki 50 haneymiş şimdi olmuş 500 hane. (K3)*
- *Mahallemizi en çok meşgul eden mesele birçok sokağımızda yağmur suyu gideri eksikliğinden dolayı çok mağduriyet yaşıyoruz.(K2)*
- *Melen su parkında bilhassa köpeklerle başımız dertte. İnsanlara saldırıyorlar. Güvenlik hizmeti bir türlü alamıyoruz. Çünkü burada biliyorsunuz gecenin şahidi yok. İçki içen de oluyor. Art niyetli insanlar da oluyor. Bizim yaptırım gücümüz yok ama devletin yaptırım gücü var. Devletin burada en azından resmi elbiseli birilerini gördüğü zaman müdahale edileceğini biliyor. (K1)*

Memnuniyet, memnun olma, sevinç duyma anlamındadır (www.sozluk.gov.tr, 2024). İstenilenin yerine getirilmesi halinde insanlar bu durumdan hoşnut olurlar. Spor hizmetlerinin beklentileri karşılması durumunda ise insanlar aldıkları hizmetten memnun olacaktır. Memnuniyet kodunun katılımcıların cevaplarında çoğunlukla olumlu anlamda kullanıldığı görülmektedir.

- *Düzce Belediyesi parklarımıza hanımlarımızın gençlerimizin spor yapabileceği spor aletlerini koyuyor. Bu bize memnuniyet veriyor. Çünkü biz Türk toplumu olarak çok sağlıklı yaşamıyoruz.(K2)*
- *Spor hizmetlerini iyi değerlendiriyorum. Yeterli buluyorum. Daha da artırılarak devam etmesini temenni ediyorum. (K4)*
- *Ben çok memnunum çünkü hiçbir talebim geri çevirilmedi. (K7)*

Spor alanları; spor ve oyun ihtiyacı karşılanmak, spor faaliyetleri yapılmak üzere imar planı kararı ile kent, bölge veya semt ölçeğinde ayrılan açık ve kapalı tesis alanlarını ifade eder. Bu alanlarda halkın ihtiyaç duyduğu rekreatif faaliyet alanları ve diğer sportif alanlar mevcuttur. Bunlardan bazıları; stadyumlar, çocuk bahçeleri, parklar, havuzlar gibi alanlardır (www.imarkadastro.com, 2024). Bütün mahallelerde spor alanları mevcut olmayabilir. Özellikle küçük şehirlerde daha merkezi alanlarda ve şehrin tamamına hitap eden spor alanları vardır. Bu alanlara ulaşım ise halkın kendi imkanları ile gerçekleşmektedir. Halkın belediyelerden beklediği spor hizmetleri kapsamında katılımcıların en önemli beklentisinin de spor alanları olduğu görülmektedir.

- *Mahallemize bir basket sahası kazandırdılar. Voleybol takımı vardı. Gençleri yönlendirdik. Kursları oluyor spor kursları onlara yönlendirdik. (K3)*
- *Hem Aydınpınarspor'un hem mahallemiz gençlerinin kullanımına açılmış bir spor alanımız var. U14, U16, U19 takımlarımızı çalıştırıyoruz orada. Halı saha, sosyal donatıları var. Spor aletleri var. Soyunma odası, duşu her şeyi mevcut. Şu anda onlar var. (K4)*
- *Hele ki yeni mahalle olmuş imara yeni açılmış alanlar yani bakir alanların olduğu bölgelerde bu tip tesislerle alakalı çalışmaların olması gerektiğini düşünüyorum. (K6)*
- *Küçük bir mahalle olduğumuz için bir alanımız yok. Bir tane var. Sit alanı diye kaydedilmiş. Onunla ilgili bir çalışma yaptık. Tarım Bakanlığı'ndan belediye ile birlikte talep ettik. Üç dönüm kadar alanın projesini hazırlattım. Spor kompleksi yaptıracağım. (K7)*

Beklenti, bireyin belli şart ve durumların alacağı biçimler veya kendisinden beklenenler konusundaki öngörüsüdür (www.sozluk.gov.tr, 2024). Halk, istek ve ihtiyaçlarını yerine getirme konusunda belediyelerden beklenti içerisinde. Bu istek ve ihtiyaçlara uygun olmayan hizmetler her ne kadar masraflı ve özenli olsa da beklenti karşılamayacak ve memnuniyet oluşmayacaktır. Spor bilinci ve alışkanlık düzeyine bağlı olarak beklenti oluşur. Katılımcıların belediye spor hizmetleri anlamında beklentilerinin düşük olması bu duruma bağlıdır. Halkın seçilmiş temsilcileri olan muhtarların spor bilinci ve alışkanlık düzeyinin halktan farklı olmadığı görülmüştür. Katılımcıların belediye spor hizmetleriyle ilgili beklentisinin düşük olduğu tespit edilmiştir.

- *Beklentim hangi parti olursa olsun. Parti ayırt etmeksizin çünkü ben halka hizmet ediyorum. Halka hizmet hakka hizmettir. Biz belediyeden hangi parti olursa olsun, onunla beraber çalışmak isteriz. Şahsi beklentim değil de mahallenin beklentisi olarak düşünüyorum. Bir mahalle konağı yapalım istiyorum. Yan tarafa bir mahalle konağı yapalım istiyorum. Girişimlerde bulunduk. Bazı mahallelere yapıldı. Bizim mahallemize neden yapılmazın. Bunun takipçisi olacağım. Bizim mahallemiz ufak bir mahalle. Spor salonu yapılacak bir yerimiz yok. Şehre de çok yakın olduğu için herkes genelde merkeze gidip merkezde sporunu yapıyor. Bizim de burada Melen Park'ta yapılan şeyler yeterli. (K1)*
- *Biraz da gerçekçi olmak lazım. Bize futbol sahası yapın 2 dönüm yere futbol sahası yapın diye bir talebimiz biraz zor karşılanır. Bunun da haklı bir talep olarak görmüyorum. (K2)*

Katılımcıların önemli bir kısmı spor hizmetleriyle ilgili beklentilerinin olmadığını ifade etmiştir. Bazı katılımcılar spor hizmetlerinden daha öncelikli meseleler olduğunu bu sebeple belediyenin spor hizmetleri noktasında daha fazla bir gayret ortaya koyamayacağını ifade eden görüşler beyan etmiştir. Katılımcıların genel olarak, mahallelerinde spor hizmetleriyle ilgili bir beklentisi olmadığından, halk için bu durumun bir sorun teşkil etmeyeceği ve ellerinde olanla yetinmeyi tercih ediyorlar.

Spor etkinliği kavramının literatürdeki karşılığı fiziksel aktivitedir. Çünkü spor kavramı daha çok müsabaka anlamında kullanılır. Halbuki katılımcıların kullandığı spor kavramı daha çok sağlıklı olmak için yapılan bireysel ve toplu fiziksel etkinliklerdir.

Fiziksel aktivite enerji kullanarak vücut hareketlerini anlatmak için kullanılan uluslararası bir terimdir. En basit tanımı ile enerjiyi harcamak için vücudun hareket etmesidir. Fiziksel aktivite günlük yaşam içerisinde kas ve eklemlerimizi kullanarak enerji tüketimi ile gerçekleşen, kalp ve solunum hızını arttıran ve farklı şiddetlerde yorgunlukla sonuçlanan aktiviteler olarak tanımlanabilir (www.hsgm.saglik.gov.tr, 2024).

Mahalle sakinlerinin kendi arasında yaptığı etkinlikler genelde halkın sosyalleşmesine katkıda bulunan küçük çaplı rekreatif faaliyetlerdir. Mahalle sakinleri ve onları temsilen mahalle muhtarı belediyelerden kaynak veya istekleri doğrultusunda organizasyon yardımı talep edebilir. Katılımcı ifadelerine göre mahalle muhtarları, belediye spor hizmetleriyle ilgili herhangi bir kaynak ve organizasyon yardımı talep etmedikleri

gibi belediyeyle ortaklaşa veya müstakil bir spor etkinliği düzenlememiştir. Katılımcıların çoğu mahalle sakinleri için spor hizmetleri ihtiyacını görmezden gelmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Halkın seçtiği yöneticilerin halka örnek olması gereken daha üst bilince sahip kişiler olması gereklidir. Araştırmada belediye spor hizmetleriyle ilgili sorulan sorulara verdikleri cevaplardan katılımcıların spor bilinci ve alışkanlığı bakımından yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Bu sebeple katılımcıların cevaplarında verdikleri alakasız cevaplar muhtarların yönetici profili olarak spor hizmetleri açısından yönetim görevinde yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

Türkiye’de muhtar çoğunlukla siyasal kimliği ön plana çıkarılan, iktidar ile işbirliği içinde ve fakat kendi menfaatlerini ön plana alan bir kişilik olarak edebiyatta, sinemada sıklıkla işlenmiş tarihi ve kültürel yönleri olan önemli bir figürdür (Sezik, 2019). Muhtarların genelde eğitim düzeyi çoğunlukla ilköğretim, orta öğretim düzeyindedir. Az sayıda üniversite mezunu vardır (Bal, 2012).

Sporun toplum için önemli bir kamu hizmeti olmasına rağmen yerel yönetimlerin bu konuda gerekli çalışmaları sürdüremediği belirlenmiştir (Yücel vd., 2020). Katılımcıların çoğu belediyenin spor alanlarının ve imkânlarının yetersiz olduğunu ifade etmektedir. Ancak önemli bir kısmı bu yetersizliğin mevcut imkanlar dahilinde normal olduğu görüşündedir. Bu yetersizlik bir memnuniyetsizlik oluşturmamaktadır.

Kars da yapılan bir çalışmada yaşadıkları çevredeki yeşil alanlarda çocuk bahçeleri, piknik alanları vb. ünitelerin bulunduğu, ancak bunların içerdikleri donatı elemanları bakımından çok yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır. Mahallelerde çocuk oyun alanlarının yetersizliği sonucu çocukların büyük bir çoğunluğu sokak ve caddelerde oynamaktadır. Bu da çocukların güvenliğini tehlikeye sokmaktadır. Ankete katılanların mevcut durumda bulunan spor, yeşil alan ve kültürel tesislerde buldukları sorunların başında, bu gibi alanların yetersizliği gelmektedir (Yılmaz, 2003). Okçi vd. (2009), Esenkaya (2010), Akyüz, (2016), Bingölbali ve Mendeş (2021), Çetinkaya ve Aliağaoğlu (2023) araştırmalarında belediye spor hizmetlerinin yetersiz olduğunu ifade etmektedir.

Mahalle muhtarlarının görevlerini yerine getirme noktasında halka sorularak araştırılan başka bir çalışmada da vatandaşların beklentilerinin karşılanmadığı halkın mevcut çalışmalardan memnun olmadığı ve bu memnuniyetsizliğin de belli değişkenlere göre değişiklik gösterdiği sonucuna varılmıştır (Göküş vd., 2013).

Mahalleler halkın ihtiyaç ve isteklerinin yerine getirildiği ilk yönetim alanıdır. Devlet ile toplum arasında köprü görevi almaktadır (Karakaya, 2020). Merkezi yönetimin en alt kolu olan mahalle muhtarlarının bu köprü görevi ile ihtiyaç ve isteklerini karşılamaları ne kadar elzem olsa da araştırmada ortaya çıkan sonuçlar neticesinde bu görevlerin gerektiği gibi gerçekleştirilmediği ortadadır.

Araştırmanın katılımcı grubunu teşkil eden mahalle muhtarlarının halkla ilişkilerinin ve iletişimlerinin yetersizliği sebebiyle halkın gündemini yakalayamadıkları tespit edilmiştir. Bu sebeple halkın istek ve

ihtiyaçlarına cevap verecek bir yönetim tavrı ortaya koyamadıkları belirlenmiştir. Mahalle muhtarlarının mevcut mevzuat ve yasal uygulamalar sebebiyle işlevsiz hale geldikleri ve sadece belediye hizmetleri noktasında aracılık yaptıkları kendi ifadeleriyle ortaya konulmuştur.

Toplum için spor bir ihtiyaç olsa da belediyenin spor hizmetleri noktasında yeterli özen ve önemi göstermediği tespit edilmiştir. Muhtarların spor hizmetlerinin önemi noktasında yeterli donanuma sahip olmadığı ortaya çıkmıştır.

Başka bir araştırmada ise muhtarların yeterli gördüğü hizmetler arasında spor alanları mevcuttur. Yetersiz gördükleri ise bizim çalışmamızda olduğu gibi güçle gelenlerin sorunları ve güvenlik gibi problemler vardır. Muhtarların mevcut görevleri çok olmasına rağmen kanun ışığında yetkileri sınırlı olduğundan sistemin yeniden düzenlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır (Bal vd., 2012).

Düzenli egzersiz alışkanlıklarının toplumun sağlığını arttırarak bireylerin hayat kalitelerini yükselttiği ortaya koyulmuştur. Toplumun hem fiziksel hem de sosyal açıdan daha sağlıklı olabilmesi için spor alanlarına ihtiyaç vardır. Mahallelerde bulunan spor alanları ulaşılabilirlik açısından büyük önem arz etmektedir. Bu spor alanları mahalle sakinlerinin spor ihtiyaçlarını karşılayabilir seviyede olmalıdır (Çebi ve Demir, 2020). Araştırmadan elde ettiğimiz sonuçları incelediğimizde mahallelerde yeterli spor alanlarının olmadığını görmekteyiz.

Düzce'nin eski adı Kalıcı Konutlar yeni adı Bahçeşehir olan bölgesinde spor alanlarının dengeli bir biçimde dağılmadığı gözlenmiştir. Aynı zamanda kenttin yeşil dokusuyla beraber gelişmesine, kentte bulunan insanların yaş grupları, eğitim seviyelerine ve beklentilerine önem verilmemiştir. Çalışma alanında bulunan spor alanlarının kapasite, büyüklükleri ve faaliyet alanları açısından yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır (Çebi ve Demir, 2020). Bu sonuçlar bizim araştırmamızın sonuçları ile örtüşmektedir.

Araştırmadan elde edilen bilgiler ışığında mahalle muhtarlarının halkı gerektiği gibi temsil edemediğini görmekteyiz. Mahalle muhtarlarının, halkın temsilcileri olmaları gerekirken bu görevi hakkıyla yerine getiremeyerek yalnızca bir statü atlama işlevinde kullandıklarını görmekteyiz. Çağımızın en önemli gelişmelerinden olan teknoloji sayesinde halkın talepleri belediyeye muhtarlar aracılığıyla değil mail, e-devlet uygulaması gibi araçlar ile iletilebilmektedir. Bundan dolayı yalnızca aracı rolü bulunan muhtarların görevi de işlevsiz hale gelmiştir. Muhtarlık kurumunun işlevsizliği ve ülkemizde 50 000 aşkın muhtarın olması sebebi ile bu alana ayrılan meblağ çok yüksektir. Bu kurumun kaldırılarak bu alana ayrılan bütçe ile halkın ihtiyaç ve istekleri yerine getirilmelidir.

Belediyelerin spor hizmetleri kalıplaşmış temeller üzerindedir. Çalışmaları şehir stadyumları gibi merkezi ve büyük bütçelerle hazırlanan alanlar yerine daha minimal herkes için spor anlayışına uygun ihtiyaçlar dâhilinde kolay ulaşılabilen ve en asgari düzeyde oluşturulabilecek alanlar olarak çalışmalar düzenlenmelidir. Halkın rekreatif faaliyetlerini gerçekleştirebileceği yeşil alanların oluşturulması ve bu

alanların en iyi şekilde değerlendirilerek kullanıma sunulması gerekmektedir. Belediyelerin spor yönetimi konusundaki eksikliklerini gidermek suretiyle çalışmalarını sürdürmesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

1. Akyüz, H., & Türkmen, M. (2016). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrenci Adaylarının Boş Zamanlarını Değerlendirmesinde Spor Faaliyetlerinin Yeri ve Önemi. *International Journal Of Science Culture And Sport*, 4(3), 673-681.
2. Altun, D. A. (2010). Kapalı Konut Siteleri ve 'Mahalle' Kavramı. *İdealkent*, 1(2), 216-244.
3. Alver, K. (2010). Mahalle: Mekân ve Hayatın Esrarlı Birlikteliği. *İdealkent*, 1(2), 116-139.
4. Amman, M.T. (2000). *Spor Sosyolojisi*. Ed: H.C. İkizler, Sporda Sosyal Bilimler, İstanbul: Alfa Basım.
5. Arıkboğa, E. 2004, "Fatih Döneminde İstanbul'da İmar Faaliyetleri ve Mahalle Yerleşimi Hakkında", *İstanbul: Şehir ve Medeniyet* (Haz: Şevket Kamil AKAR): 273-282, Klasik Yayınları, İstanbul.
6. Atak, Ş., & Palabıyık, H. (2001). *Türkiye'de Mahalle Yönetimi. AB Bütünleşme Sürecinde Türkiye'de Yerel Yönetimler*, Alfa Kitabevi, İstanbul.
7. Bal, H., & Aygül, A. G. H. H. (2012). Muhtarların Sosyal-Ekonomik Özellikleri ve Mahalle-Kentsel Sorunlara Yaklaşımları (Isparta Örneği). *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2), 17-40.
8. Bebek, A. O. (2021). Antrenör ve Sporcuların Beklenen ve Algılanan Hizmet Düzeylerinin İncelenmesi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
9. Biernacki, P., & Waldorf, D. (1981). Snowball Sampling: Problems and Techniques of Chain Referral Sampling. *Sociological Methods & Research*, 10(2), 141-163.
10. Bingölbali, A., & Mendeş, B. Evaluation of Sports Services To Be Provided By Local Governments By Rural Area Managers (Village Headmen). Example Of Elazig Province.
11. Bulut, Y., & Kara, M. (2013). *Köylerin Mahalleye Dönüşmesinin Yansıması Nasıl Olacak? Hatay'da Bir Uygulama. Kuramdan Uygulamaya Yerel Yönetimler ve Kentsel Politikalar* (Ed. Yakup Bulut, Veysel Eren, Sedat Karakaya Ve Abdullah Aydın), PEGEM Akademi Yayını, Ankara, 267-286.
12. Çakmak, G., & Tapşın, F. O. (2020). Belediyelerin Sunduğu Spor Hizmetlerine Yönelik Halkın Algı ve Beklentileri-Adapazarı İlçesi Örneği. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 5(3), 263-275.
13. Çebi, T., & Demir, Z. (2020). Düzce İli Kalıcı Konutlar Bölgesindeki Spor Alanlarının Yeterliliğinin İrdelenmesi. *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 8(1), 485-498.
14. Çetinkaya, S., & Aliağaoğlu, A. (2023). Balıkesir'de Şehrsel Yaşana Bilirlik Nitel Bir Değerlendirme. *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (13), 74-106.

15. Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı. (2024,09,11).
<https://www.İmarkadastro.Com/Userfiles/File/Dokuman/Arsalara%20%C4%B0liskin%20Huekuemler%20%20Alan%20Kullan%C4%B1mlar%C4%B1.Pdf> Adresinden Alındı.
16. Ergenç, Ö. 1984, "Osmanlı Şehirlerindeki Mahalle'nin İşlev ve Nitelikleri Üzerine", Osmanlı Araştırmaları İv: 65-76.
17. Esenkaya, A. (2010). Halkın Yerel Yönetimlerden Spor Hizmetleri Konusunda Beklentileri (Konya Örneği). Konya, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
18. Gökçeer, F., Heper, V.R. (1977). *Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri*, Ankara, Gürsoy Matbaacılık.
19. Göküş, M., Bayrakçı, E., & Alptürker, H. (2013). Mahalle Yönetimi ve Mahalle Muhtarlarının Vatandaşlar Tarafından Değerlendirilmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 18(2), 31-45.
20. İnalçık, H., Göyünç, N., & Lowry, H.W.. Erünsal, İ. Kreiser, K., Şen A. A. (1986). Osmanlı Araştırmaları: Osmanlı Araştırmaları Dergisi. İstanbul. Enderun Kitabevi.
21. Kapçak, V. (2021). Yerel Yönetimlerin Sağladığı Spor Hizmetlerinden Yararlanan Bireylerin Algıladıkları Hizmet Kalitesinin İncelenmesi (Tekirdağ İli Örneği), Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü / Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.
22. Karakaya, S. (2020). Mahalle Yönetimi ve Temel Sorunları. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (50), 461-486.
23. Küçükaşçı, M. S. Y., & Yel, A. M. (2003). Mahalle. TDV İslam Ansiklopedisi, 27, 323-326.
<https://islamansiklopedisi.org.tr/mahalle>
24. Mevzuat Bilgi Sistemi. (2024, 04 19). .mevzuat.gov.tr: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5393.pdf> Adresinden Alındı.
25. Mevzuat Bilgi Sistemi. (2024, 04 19).www.mevzuat.gov.tr: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?mevzuatno=5216&mevzuattur=1&mevzuattertip=5> Adresinden Alındı
26. Mülki İdare Birimleri. (2024, 09 05). T.C. İçişleri Bakanlığı - Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü: <https://www.e-icisleri.gov.tr/anasayfa/mulkiidaribolumleri.aspx> Adresinden Alındı
27. Noy, C. (2008). Sampling Knowledge: The Hermeneutics of Snowball Sampling in Qualitative Research. International Journal of Social Research Methodology, 11(4), 327-344.
28. Sezik, M.(2019).Vaatler ve Sloganlarla Muhtarlık Yarışları: (2019). Yerel Seçimleri Broşür Çözümlemesi, Turkish Studies, Social Sciences, 14 (5):2501-2513
29. Okçi A, Çetinaslan A, Başaran Z, Erdal R. (2009). Kocaeli İlinde Halkın Spor Tesislerinden Yararlanma Düzeyi, Uluslararası Herkes İçin Spor Turizmi, Ankara, Nehir Matbaacılık,; S:127.
30. Rüzgar, H. (2002). "Yerel Yönetimler Gençlik ve Spor," İller ve Belediyeler Dergisi, 979. ss. 39-40.
31. Sivrikaya Ö. (2023). Türkiye'de ve Dünyada Yerel Yönetimler ve Spor Yönetimi. Duvar Yayınları. Ankara.
32. Spor İşleri Yönetmeliği. (2016, 09 21). muratpasa-bld.gov.tr: <https://muratpasa-bld.gov.tr/uploads/sporisleriyounetmelik20161.pdf> Adresinden Alındı

33. Taylan, E. (1996). Mahalle Muhtarlığı ve Açıklamalı Mahalle Muhtarlığı Kanunu. Ankara, Papirüs Ofset, 5.
34. T.C. Sağlık Bakanlığı. (2024, 09,20) Fiziksel Aktivite. <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/fiziksel-aktivite> Adresinden Alındı
35. Türk Dil Kurumu. (2024, 09 05). Muhtar. <https://sozluk.gov.tr/> Adresinden Alındı
36. Türk Dil Kurumu. (2024, 08 15). Memnuniyet. <https://sozluk.gov.tr/> Adresinden Alındı
37. Türk Dil Kurumu. (2024, 07 13). Beklenti. <https://sozluk.gov.tr/> Adresinden Alındı
38. Yıldırım, F. B. (1994). Yerel Demokrasi ve Kentteki Gençlik. Gençlik ve Kent Yönetimi, 13-37.
39. Yıldız, S. M. (2009). Spor ve Fiziksel Etkinlik Hizmetleri: Geniş Bir Sınıflama. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12(22), 1-10.
40. Yılmaz, H., Yılmaz, S., & Yıldız, N. D. (2003). Kars Kent Halkının Rekreasyonel Talep ve Eğilimlerinin Belirlenmesi/Determination of The Recreational Demands and Tendencies of The People in The City Center of Kars. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 34(4).
41. Yücel, A. S., Atalay, A., & Korkmaz, M. (2020). *Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Spor Hizmetleri*. Ankara. Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti..
42. Zengin, E., & Öztaş, C. (2008). Yerel Yönetimler ve Spor. Journal of Social Policy Conferences (No. 55, Pp. 49-78). Istanbul University.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Okul Sporlarına Bakış Açılarının Kurumsal Farklılık Bakımından İncelenmesi*

Ramazan KOÇ^{1A} Mehmet Mustafa YORULMAZLAR^{2B}

1 Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yönetim Bilimleri, İstanbul, TÜRKİYE

2 Marmara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yönetim Bilimleri, İstanbul, TÜRKİYE

*Bu çalışma; "Devlet Okulları ve Özel Okullarda Çalışan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Okul Sporlarına Bakış Açılarının İncelenmesi: İstanbul İli Örneği" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Sorumlu Yazar: Ramazan KOÇ ramkoc79@gmail.com

Çıkar Çatışmaları: Yazarların beyan edeceği herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Telif Hakkı ve Lisans: Dergide yayın yapan yazarlar, CC BY-NC 4.0 kapsamında lisanslanan çalışmalarının telif hakkını saklı tutar.

Etik Beyanı: Bu çalışmanın gerçekleştirilmesi ve yazılmasında bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve kullanılan tüm kaynaklara usulüne uygun şekilde atıfta bulunulduğu beyan edilmiştir.

A: Orcid ID: 0000-0001-8699-7347 B: Orcid ID: 0000-0002-1051-0798

Özet

Araştırmada devlet okulları ve özel okullarda görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin okul sporlarına bakış açıları; araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin; kurumsal farklılıklarına göre (devlet-özel) farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır. Bununla birlikte cinsiyet ve idari görev bağımsız değişkenlerine göre okul sporlarına yönelik bakış açıları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırma, İstanbul ilinde bulunan lise düzeyinde, özel ve devlet okullarında görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerini kapsamaktadır. Örneklem seçim yöntemi olarak, seçkisiz örnekleme yöntemlerinden, basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Örneklem büyüklüğü 1.732 beden eğitimi ve spor öğretmenidir. Veri toplama aracı olarak, Gül(2020) tarafından tasarlanan ve toplamda 18 maddeyi içeren "Okul Sporları Değerlendirme Ölçeği" kullanılmıştır. Veriler, SPSS 27 for Windows paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. Verilerin normal dağılımı nedeniyle değişkenler arasındaki ikili karşılaştırmalar parametrik test olan bağımsız T-Testi analizi kullanılarak yapılmıştır. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin okul sporlarına bakış açıları; görev yapılan kurum, cinsiyet ve idari görev değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi ve Spor, Beden eğitimi ve Spor Öğretmeni, Okul Sporları

An Examination of Physical Education and Sports Teachers' Perspectives on School Sports in Terms of Institutional Differences

Abstract

The study investigates the perspectives of physical education and sports teachers working in public and private schools regarding school sports, examining whether the views of the participating teachers differ based on institutional differences (public vs. private). Additionally, the study aims to explore how perspectives on school sports vary according to the independent variables of gender and administrative role. The research encompasses physical education and sports teachers employed in high schools located in Istanbul, both in private and public institutions. For the sampling method, simple random sampling was employed from among the random sampling techniques. The sample size consists of 1,732 physical education and sports teachers. The data collection tool used is the "School Sports Evaluation Scale," designed by Gül (2020), which includes a total of 18 items. The data were analyzed using the SPSS 27 for Windows software. Due to the normal distribution of the data, binary comparisons among the variables were conducted using the independent t-test, a parametric test. It was found that the perspectives of physical education and sports teachers on school sports did not show a significant difference based on the institution where they work, gender, or administrative role ($p > 0.05$).

Keywords: Physical Education and Sports, Physical Education and Sports Teacher, School Sports

GİRİŞ

Okul sporlarının temel unsurları arasında yer alan beden eğitimi ve spor dersleri ile bu dersleri veren beden eğitimi ve spor öğretmenleri, öğrencilerin fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimlerini desteklemede kritik bir rol oynar. Bu öğretmenler, öğrencilere fiziksel aktiviteler, çeşitli sporların temel teknikleri, eğitsel oyunlar ve ritmik hareketler gibi etkinlikler sunarak onların gelişimine önemli katkılarda bulunurlar (Dağlı, 2001). Okul sporlarının ana hedeflerinden biri, öğrencilerin fiziksel, zihinsel ve ruhsal farkındalığını artırmaktır. Bu bağlamda, iş birliği ve dayanışma yeteneklerinin geliştirilmesi, kural bilincinin yerleştirilmesi ve paylaşma, yardımseverlik, hoşgörü gibi değerlerin kazandırılması amaçlanmaktadır. Ayrıca, okul sporları aracılığıyla insan, doğa ve toplum arasındaki etkileşimin güçlendirilmesi ve öğrencilerin bu alanlarda bilinçlenmeleri de önemli amaçlar arasında sayılmaktadır (Pehlivan, 2004). Araştırmamızda okul sporlarının önemli bir unsuru olan, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kurumsal farklılıkları incelenecektir.

Okul Sporlarının Amacı ve Önemi

Okul sporları, öğrencilerin başarıma, paylaşma ve adil oyun gibi duyguları yaşamasını sağlayan, çeşitli spor branşlarında, yaş kategorilerine uygun olarak ve öğrenci lisanslarıyla okullarını temsil ettikleri sportif faaliyetler olarak tanımlanabilir. Öğrenciler, sporun rekabet ve yarışma yönünü ilk olarak okul sporları faaliyetlerinde deneyimler. Okul sporları, öğrencilere yerel yarışmalardan ulusal düzeye kadar farklı yaş gruplarında ve spor dallarında yarışma ve mücadele fırsatları sunar. Aynı

zamanda, öğrencilerin sosyalleşmesine ve farklı kültürlerden gelen kişilerle tanışmalarına olanak tanır. Sportif faaliyetler, bireylerin sadece fiziksel gelişimini değil, aynı zamanda kişisel gelişimini de olumlu yönde etkiler (Aydemir, 2014). Okul sporları, çocuk ve gençlerin gelişim sürecinde hem fiziksel hem de psikolojik açıdan büyük öneme sahiptir. Ayrıca; ortak hedefler doğrultusunda, çevre ve insanlarla uyum sağlama, çaba gösterme, paylaşma, birlikte hareket etme, ortak değerlerde buluşma gibi niteliklerin geliştirilmesinde de önemli bir katkı sağlar. Bireylerin toplumlarına uyum sağlamaları açısından da büyük önemi olan okul sporları, sonuç olarak ülke sporuna katkı sağlayacak ve milli duyguları artırarak kazandıkları kupa ve madalyalarla topluma gurur ve heyecan yaşatacak, aynı zamanda ülke veya şehirlerinin tanıtımına da katkıda bulunacaktır (İnal, 2003). Beden eğitimi ve spor derslerinin yanı sıra yapılan okul sporları etkinlikleri, öğrencilerin sadece fiziksel gelişimlerine destek olmakla kalmaz, aynı zamanda bireylerin, sosyalleşmesini sağlar ve anti sosyal davranışları önlemektedir (Harrison ve Narayan, 2003).

Okul Sporlarının Beden Eğitimi Müfredatındaki Yeri

Beden eğitimi ve spor dersleri aracılığıyla öğrenci; kendini tanıması, becerilerini keşfetmesi, iyi ve kötü özelliklerini bilmesi, vücudunu tanıması ve sağlıklı ve huzurlu bir yaşam için gerekli olan bilgi, beceri, alışkanlık ve tutumların geliştirilmesine önemli ölçüde katkıda bulunmakla birlikte kişisel-toplumsal davranışları geliştirmesi hedeflenmektedir (Işıkgöz, 2015). Milli Eğitim Bakanlığının, 9-10-11 ve 12. sınıflara yönelik hazırladığı öğretim programında *“Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı ile öğrencinin; sportif etkinlikler yoluyla spor kültürü edinmesi, spora özgü kuralları, bilgi ve becerileri uygulayabilmesi ve bu becerileri yaşantısında olumlu olarak kullanabilmesi, spor organizasyonlarına katılım yoluyla spor bilinci gelişmiş sosyal bireyler olarak yetişmesi amaçlanmıştır.”* ifadesi yer almaktadır (MEB,2018)

Devlet ve Özel Okullar Arasındaki Farklar ve Benzerlikler

Özel okullar ile devlet okulları karşılaştırıldığında ise özel okullar, fiziki imkânlar açısından daha avantajlı olduğu vurgulanmıştır (Türkoğlu, 2007). Özel okullarda sınıf mevcutları, devlet okullarına kıyasla daha düşüktür. Genel olarak, devlet okulu öğretmenlerinin maaşları, özel okul öğretmenlerinin maaşlarından daha yüksektir (Erdemli, 1996). Özel okullardaki sportif faaliyetler daha çeşitli ve fazla olduğu görülmektedir. Bu okullarda; futbol, basketbol, voleybol, tenis, yüzme gibi sportif etkinlikler yapılabilmektedir. Öğrenciler, bu aktiviteleri yaparken malzeme ve mekân sıkıntısı yaşamazlar. Devlet okullarında ise futbol, basketbol, voleybol ve masa tenisi gibi faaliyetler sınırlı olup, bunlar bile her zaman gerçekleştirilemez. Futbol oynamak isteyen öğrenciler genellikle futbol topu bulamaz ya da futbol oynayacak alan yoktur. Basketbol oynamak isteyen öğrenciler çoğu zaman basket

topu bulamaz; voleybol oynamak isteyenler ise voleybol topu veya filesi bulmakta zorlanır. Masa tenisi oynamak istediklerinde ise belki tenis masası bulabilirler, ama genellikle raket veya pinpon topu eksiktir. Masa tenisi oynamaya hevesli bazı öğrenciler, kendi raketlerini ve pinpon toplarını kendileri temin etmek zorundadır (Çevik, 2005). Bu sebeple özel okullar ile devlet okulları karşılaştırıldığında, özel okulların, fiziki imkânlar açısından daha avantajlı olduğu söylenebilmektedir.

Bu bilgilerden yola çıkarak yapılan bu çalışmanın amacı, devlet okulları ve özel okullarda görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, kurumsal farklılıklarına göre (devlet-özel), cinsiyet ve idari görev değişkenlerine göre okul sporlarına yönelik bakış açıları arasındaki ilişkilerin incelenmesidir.

METOD

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel araştırma modellerinden birisi olan tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geniş bir kapsamda veri toplamak ve mevcut durumu, olayları veya özellikleri betimlemek için kullanılan bir araştırma modelidir. Bu modele göre çok sayıda elmandan oluşan bir evrende, elde edilen veriler analiz edilir ve sonuçlar genellikle betimleyici istatistikler kullanılarak sunulur. Bu sonuçlar, evren hakkında genel bir bakış sağlamaktadır (Karasar, 2011).

Araştırmanın Çalışma Grubu

İstanbul ilinde; MEB veri tabanında yer alan 2023 yılı verilerine göre lise düzeyinde toplam 1.732 (852+880) devlet okulu ve özel okul bulunmaktadır. Eğitim ve öğretimin lise kademesinde devlet ve özel eğitim kurumlarında yasal olarak en az bir beden eğitimi ve spor öğretmeni bulunmasından dolayı, bu okullarda görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenleri bu çalışmanın evrenini oluşturmaktadır.

Örneklem seçim yöntemi olarak seçkisiz örnekleme yöntemlerinden basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Özel ve devlet okullarından eşit sayıda gönüllü araştırmaya dâhil edilmeye çalışılmıştır. Veri toplama süresinde mümkün olan en fazla okula/öğretmene ulaşılmaya çalışılmış olup, evrenin %32'lik kısmına denk gelen 555 okul/öğretmeden veri toplanmıştır. Toplam veri içerisinde yer alan (%1) 21 yanıt eksik-hatalı yanıt çıkartılmış olup analize dâhil edilmemiştir. Evrenin %31'lik kısmına tekabül eden 534 veri analize dâhil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak, Gül (2020) Gül(2020) tarafından tasarlanan ve toplamda 18 maddeyi içeren "Okul Sporları Değerlendirme Ölçeği" kullanılmıştır. Kullanılan ölçeğin geçerlik ve güvenirlik

testleri geliştiricisi tarafından yapılmıştır. Ölçek formunun ilk bölümünde katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik kişisel bilgi formu, ikinci bölümünde ise “Okul Sporları Değerlendirme Ölçeği” bulunmaktadır. “Okul Sporları Değerlendirme Ölçeği”nin tümü için Cronbach α güvenirlik katsayısı 0,929 olarak belirtilmiştir (Gül ve ark., 2020). Çalışmanın istatistiksel çözümlenmesinde lisanslı SPSS 27 for Windows programı kullanılmıştır. Likert tipinde geliştirilen ölçekte ifadeler; 1) Kesinlikle Katılmıyorum; 2) Katılmıyorum; 3) Kararsızım; 4) Katılıyorum; 5) Kesinlikle Katılıyorum” şeklindedir. Okul Sporları Değerlendirme Ölçeğinin “Okul Sporlarının Gelişimi” ve “Okul Sporlarının Faydası” biçiminde olan iki alt boyutu bulunmaktadır. Araştırmada kullanılan ölçeğin kullanım izni, Etik Kurul, İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü İzni ve Valilik Oluru alınmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin değerlendirilmesi aşamasında veriler Microsoft Excel 2013 programında düzenlenmiş olup, SPSS 27 for Windows paket programı kullanılarak çözümlenmesi yapılmıştır. Shapiro-Wilk ve Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda “p” değeri incelendiğinde, $>,005$ 'den büyük olduğu ve veriler normal dağılım gösterdiği için parametrik analizlerden faydalanılmıştır. Parametrik test olarak bağımsız T-Testi analizinden faydalanılmıştır.

BULGULAR

Yapılan betimleyici-tanımlayıcı analiz sonuçlarına ve yorumlarına bu bölümde yer verilmiştir. Katılımcıların betimsel analiz sonuçları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Örneklem Grubunun Betimsel Analiz Tablosu

DEĞİŞKEN	Gruplar	Katılımcı Sayısı	Yüzde Değeri
Çalışılan Kurum	Devlet Okulu	297	60,9
	Özel Okul	237	39,1
	TOPLAM	534	100
Cinsiyet	Erkek	325	60,9
	Kadın	209	39,1
	TOPLAM	534	100

Görev	Öğretmen	517	96,8
	Okul Yöneticisi	17	3,2
	TOPLAM	534	100

Tablo 1’de yer alan sonuçlara göre, katılımcıların % 55,6’sı devlet okulunda, % 44,4’ü ise özel kurumda/okulda görev yapmaktadır. Katılımcıların % 39,1’i kadın, % 60,9’u erkektir. Katılımcıların % 96,8’i beden eğitimi ve spor öğretmeni, % 3,2’si ise idareci olarak görev yapmaktadır.

Verilerin parametrik dağılımını gösteren, Shapiro-Wilk ve Kolmogorov-Smirnov sonuçları Tablo 2’de incelenmiştir.

Tablo 2. Kullanılan Ölçeğin Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk Değerleri

ALT BOYUT	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	p	Statistic	df	p
Okul Sporları Gelişim Alt Boyutu (OSGA)	,162	534	,103	,869	534	,137
Okul Sporları Fayda Alt Boyutu (OSFA)	,147	534	,106	,888	534	,143

Tablo 2’te yer alan analiz Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk test sonuçlarına göre veriler normal dağılım göstermektedir ($p>0,005$). Verilerin dağılımlarını belirlemek amacıyla, katılımcı sayısının 30’un altında olduğu durumlarda Shapiro-Wilk, 30 ve üzeri katılımcı sayısında ise Kolmogorov-Smirnov testleri önerilmektedir (Can, 2013). Araştırmada 534 katılımcı olmasına rağmen her iki test uygulanmış ve normal dağılım gözlenmiştir.

Örneklem grubunun yanıtlarının, görev yapılan kuruma ilişkin analiz sonuçları Tablo 3’te incelenmiştir.

Tablo 3. Özel Okul- Devlet Okulu Bağımsız Örneklem Testi Sonuçları

ALT BOYUT	GÖREV YAPILAN KURUM	F	p	t	df	p
-----------	---------------------	---	---	---	----	---

Okul Sporları Gelişim Alt Boyutu (OSGA)	Devlet Okulu	2,104	0,148	0,119	532	0,905
	Özel Okul			0,118	488,703	0,906
Okul Sporları Fayda Alt Boyutu (OSFA)	Devlet Okulu	1,343	0,247	0,436	532	0,663
	Özel Okul			0,433	487,869	0,666

Tablo 3'te yer alan analiz sonuçlarına göre; devlet okulunda görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile özel okulda görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenleri arasında görev yapılan kurum değişkeni açısından fark olup olmadığı belirlemek için yapılan t-testi sonunda görev yapılan kurumun devlet/özel olması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0,05$).

Örneklem grubunun yanıtlarının, cinsiyet değişkenine ilişkin analiz sonuçları Tablo 4'te incelenmiştir.

Tablo 4. Cinsiyete Göre Bağımsız Örneklem Testi Sonuçları

ALT BOYUT	CİNSİYET	F	p	t	df	p
Okul Sporları Gelişim Alt Boyutu (OSGA)	KADIN	0,987	0,321	0,606	532	0,545
	ERKEK			0,616	467,595	0,538
Okul Sporları Fayda Alt Boyutu (OSFA)	KADIN	1,077	0,300	0,012	532	0,991
	ERKEK			0,012	466,147	0,991

Tablo 4'te yer alan analiz sonuçlarına göre katılımcıların tamamında okul sporlarına bakış açısı ölçeğinin alt boyutlarına göre, cinsiyet değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0,05$).

Örneklem grubunun yanıtlarının, idari görev durumu değişkenine ilişkin analiz sonuçları Tablo 5'te incelenmiştir.

Tablo 5. Öğretmen- Okul Yöneticisi Bağımsız Örneklem Testi Sonuçları

ALT BOYUT	OKUL YÖNETİCİSİ	F	p	t	df	p
Okul Sporları Gelişim Alt Boyutu (OSGA)	Hayır	2,589	0,108	-1,832	532	0,068
	Evet			-2,964	19,105	0,08
Okul Sporları Fayda Alt Boyutu (OSFA)	Hayır	1,932	0,165	-1,694	532	0,091
	Evet			-2,433	18,366	0,25

Tablo 5'te yer alan analiz sonuçlarına göre katılımcıların idari görev durumlarına göre, öğretmen ve okul yöneticisi olması açısından, okul sporlarına bakış açısı ölçeğinin alt boyutlarına göre, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0,05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada devlet okullarında ve özel okullarda görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin okul sporlarına ilişkin görüşleri incelenmiş ve elde edilen bulgular, ilgili literatürle karşılaştırılarak tartışılmıştır. Araştırma, kolayda örneklem yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Ülkemizde okullaşma sayısı en yüksek olan il olan İstanbul ili örneklem havuzu üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya bu ilde görev yapan 534 beden eğitimi ve spor öğretmeni katılmıştır.

Katılımcıların betimsel istatistiklerine bakıldığında; araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinden, % 44'ü (237 katılımcı) özel okulda, %56'sı (297 katılımcı) ise devlet okulunda görev yapmaktadır. Çalışmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinden, % 39'14 ü (209 katılımcı) kadın, %60,86'sı (325 katılımcı) ise erkek katılımcıdan oluşmaktadır. Çalışmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinden, % 96,81'i (517 katılımcı) beden eğitimi ve spor öğretmeni, %3,19'u (17 katılımcı) ise okul idarecisi olarak görev yapmaktadır.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin görev yapıtlıkları kurum açısından incelendiğinde, özel okullarda görev yapan ve araştırmaya katılan 237 katılımcı beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yanıt ortalama değeri 4,21, devlet okulunda görev yapan ve araştırmaya katılan 297 katılımcı beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yanıt ortalama değeri 4,22'dir. Görev yapılan kurum değişkeni açısından fark olup olmadığı belirlemek için yapılan t-testi sonunda görev yapılan kurumun devlet/özel olması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0,05$). Literatür incelendiğinde

yönetici-öğretmen gibi karşılaştırmalar bulunmasına rağmen, özel-devlet karşılaştırılması yapılan başka bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Katılımcı beden eğitimi ve spor öğretmenleri cinsiyet olarak incelendiğinde, araştırmaya katılan 209 kadın beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yanıt ortalama değeri 4,24, katılımcı 325 erkek beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yanıt ortalama değeri 4,20'dir. Cinsiyet değişkeni açısından fark olup olmadığı belirlemek için yapılan t-testi sonunda cinsiyetin kadın veya erkek olması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0,05$). Gül (2020) tarafından yapılan, idareci ve öğretmenlerin karşılaştırıldığı çalışmada cinsiyet değişkeni açısından okul sporlarına bakış arasında farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarımız ile benzerlik göstermektedir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin okul idarecisi olup olmasının okul sporlarına bakış açılarını etkileyip etkilemediğini belirlemek adına yapılan analiz neticesinde, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yanıt ortalama değeri 4,24, aynı zamanda Okul İdarecisi olarak görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yanıt ortalama değeri 4,54 olduğu görülmüştür. Katılımcıların okul sporlarına bakış açıları arasında, idari görev değişkeni açısından anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0,05$). Çolakoğlu'nun (2004) araştırmasında, idari görev üstlenen beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, görev ve sorumluluklarının artması nedeniyle okul dışı faaliyetlere yeterince zaman ayıramadıkları belirlenmiştir. Gül (2020) tarafından yapılan idareci ve öğretmenlerin karşılaştırıldığı çalışmada, Çolakoğlu (2004)'nin çalışmasında olduğu gibi, idareci ve öğretmen arasında anlamlı farklılık görülmüştür. Araştırma bulgularımızda benzer sonuçlara ulaşılamamıştır. Araştırmamızın ana problem durumu olmamasına karşın, araştırmamız ile benzer sonuçlara ulaşılamamış olmasını, araştırmamıza katılan idareci sayısının 17 katılımcı, ($n<30$) olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Araştırmada analize dâhil edilen katılımcı toplam sayısı (534 katılımcı) içinde çok düşük bir oranda kalan idareci sayısı (17 katılımcı) arttırıldığında farklı sonuçlara ulaşılabileceği düşünülmektedir.

Özel okulların imkânlarının fazla olması ön kabulü ile "Özel okulda görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenleri, okul sporlarını daha faydalı ve geliştirici görür" yaklaşımı desteklenmemiştir. Özel okulların imkânlarının fazla olduğu öngörüsü olsa da, öğretmenlerin okul sporlarına yönelik tutumları görev yapılan kurumun özel-devlet olmasını açısından değişmemektedir. Bu bilgiler doğrultusunda, okul sporlarının en önemli uygulayıcısı olan öğretmenin meslek bilincinin ve okul sporlarına olan olumlu bakış açısının, kurum statüsünün önünde olduğu söylenebilir. Okul sporlarının gelişimindeki zorlukların en önemlisi olan araç-gereç, spor salonu ve tesis gibi çalışma ortamlarının oluşturulması için kalıcı çözümler geliştirilmelidir.

Araştırmamız neticesinde, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin okul sporlarına bakış açılarının; görev yapılan kurum, cinsiyet ve idari görev değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bu bakımdan algı ölçme araçlarından ziyade, farklı ölçme araçlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Örneğin okulun sportif tesislerinin durumu ile okul sporlarında elde etmiş olduğu başarının karşılaştırılması, okul imkânları ile öğretmen yapılarının incelenmesi, okulda var olan tesislerin katkı sağladığı branşlar ile başarı elde edilen branşların karşılaştırılması, beden eğitimi ve spor öğretmeninin branşı ile okul sporlarında katılım sağlanan branşlar arasındaki ilişkinin incelenmesi vb. şekilde araştırmalara, bu araştırmalar için yeni modellemelere, en uygun şekilde sokma tekniklerine, yapay zekâ kullanımına ve anket dışında yeni ölçme araçlarının geliştirilmesi gerekliliği önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Aydemir, İ. E. (2014). *Spor Genel Müdürlüğü'nün yürüttüğü okul sporları faaliyetlerinin değerlendirilmesi: Bolu Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
2. Can, A. (2013). *SPSS ile Nicel Veri Analizi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
3. Çevik, S. (2005). *Özel okul ve kamu okullarının spora ayırdıkları finansman ve sportif başarılarının karşılaştırılması: İstanbul İli ortaöğretim okulları örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
4. Çolakoğlu, T. (2004). *Sporun topluma yaygınlaştırılması açısından okul sporları (beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri üzerine bir araştırma)*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Ankara.
5. Dağlı, H. (2001). *İlköğretim ve Liselerde Görev Yapan Beden Eğitimi Öğretmenleri ve İl Merkezinde Lise Öğrenimi Gören Öğrenciler Açısından Ders Dışı Egzersiz Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
6. Erdemli, A. (1996). *İnsan, Spor ve Olimpizm - Spor Felsefesi Yazıları*. İstanbul, Sarmal Yayınevi.
7. Gül O. , Soygüden A. , Karagöz Y. (2020). Okul Sporları Değerlendirme Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(46): 306-321.
8. Harrison, P. A., ve Narayan, G. (2003). Differences in behavior, psychological factors, and environmental factors associated with participation in school sports and other activities in adolescence. *Journal of School Health*, 73, 113-120.
9. Işıkgöz, E. (2015). Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programının Temel İkelerine İlişkin Beden Eğitimi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 5(3),27 41.
10. İnal, A. (2003). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
11. Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (11. Baskı). Ankara: Nobel Yayınevi.
12. Millî Eğitim Bakanlığı - MEB (2018). *Beden Eğitimi ve Spor Dersi (9,10,11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı*.
13. NCES. (1996). National Center for Educational Statistics (Eğitim İstatistikleri Ulusal Merkezi). Washington, ABD.
14. Pehlivan, Z. (2004). Fair-Play Kavramının Geliştirilmesinde Okul Sporunun Yeri ve Önemi. *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 49-53.
15. Türkoğlu H., H. (2007). *Özel Okullarda Çalışan Yabancı Dil Öğretmenlerini Motive Eden Faktörlerin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, İstanbul.

Kadın Futbolcuların Serbest Zaman Doyum Düzeylerinin Futbol Oynama Süresi Bakımından İncelenmesi*

Sibel DUMAN ^{1A} Mehmet Mustafa YORULMAZLAR ^{2B}

1 Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Yönetim Bilimleri, İstanbul, TÜRKİYE

2 Marmara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yönetim Bilimleri, İstanbul, TÜRKİYE

*Bu çalışma; "Kadın Futbolcuların Serbest Zaman Doyum Düzeylerinin İncelenmesi" isimli yayımlanmamış yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Sorumlu Yazar: Sibel DUMAN asdumansibel@hotmail.com

Çıkar Çatışmaları: Yazarların beyan edeceği herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Telif Hakkı ve Lisans: Dergide yayın yapan yazarlar, CC BY-NC 4.0 kapsamında lisanslanan çalışmalarının telif hakkını saklı tutar.

Etik Beyanı: Bu çalışmanın gerçekleştirilmesi ve yazılmasında bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve kullanılan tüm kaynaklara usulüne uygun şekilde atıfta bulunulduğu beyan edilmiştir.

A: Orcid ID: 0000-0002-1051-0798

B: Orcid ID: 0000-0002-1051-0798

Özet

Bu çalışmanın amacı; Kadın Futbol Süper Ligi'nde oynayan kadın futbolcuların serbest zaman doyum düzeylerinin futbol oynama süresi başta olmak üzere çeşitli değişkenler ile incelenmesidir. Araştırmamızın evrenini, Kadın Futbol Süper Ligi'nde futbol oynayan kadın sporcular oluşturmaktadır. Örneklem seçim yöntemi olarak, seçkisiz örnekleme yöntemlerinden, basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın Evreni oluşturan Kadın Futbol Süper Ligi'ndeki 252 kadın sporcudan 137 sporcu araştırmaya katılım sağlamıştır. Veri toplama aracı olarak, Gökçe ve Orhan (2011) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan 24 maddeden ve 6 alt boyuttan oluşan, 5'li likert tipi "Serbest Zaman Doyum Ölçeği" kullanılmıştır. Kullanılan ölçeğin geçerlik ve güvenirlik testleri geliştiricisi ve araştırmacı tarafından yapılmış olup alt boyutların her biri için iç tutarlılık değeri (Cronbach Alpha) 0,802 ve 0,969 arasında değişmektedir. Veri toplama süresinde mümkün olan en fazla sporcuya ulaşmaya çalışılmış olup, evrenin %54'lük kısmına denk gelen 137 kadın sporcudan veri toplanmıştır. Veriler, SPSS 27 for Windows paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. Katılımcı sayısı 30'un üzerinde olduğundan Kolmogorov-Smirnov testi kabul edilmiştir. Yapılan test sonucunda p değeri incelendiğinde, $p > .005$ 'den büyük olduğundan ve grafiksel olarak da çan eğrisini karşıladığından parametrik testler uygulanmıştır. Elde edilen bulgular neticesinde, Futbol oynama yılının, ölçeğin tamamında ve alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür. ($p > 0.05$). Çalışmamızda elde edileb bulgular neticesinde, kadın futbolcuların serbest zaman doyum düzeylerinin lisanslı futbol oynama yılı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Futbol, Kadın Futbolu, Doyum, Serbest Zaman, Serbest Zaman Doyum Düzeyi

Examination of Female Football Players' Leisure Satisfaction Levels in Relation to Duration of Playing Football

Abstract

This study aims to investigate the leisure satisfaction levels of female football players in the Women's Football Super League in relation to various variables, primarily focusing on their years of football experience. The population of the research comprises female athletes playing in the Women's Football Super League. A simple random sampling method, one of the probabilistic sampling techniques, was employed for sample selection. Out of the 252 female athletes constituting the population, 137 participated in the study. Data were collected using the "Leisure Satisfaction Scale," a 24-item, 6-dimension, 5-point Likert scale, which was adapted into Turkish by Gökçe and Orhan (2011). The validity and reliability of the scale were confirmed by the developers and the researchers, with the internal consistency (Cronbach's Alpha) for each sub-dimension ranging from 0.802 to 0.969. During the data collection process, efforts were made to reach as many athletes as possible, resulting in data being collected from 137 female athletes, representing 54% of the population. The data were analyzed using SPSS 27 for Windows. Since the number of participants exceeded 30, the Kolmogorov-Smirnov test was deemed appropriate. Based on the p-value ($p>0.005$) and the graphical representation of the normal distribution, parametric tests were applied. The findings indicated that the number of years spent playing football did not lead to a statistically significant difference in the overall scale or its sub-dimensions ($p>0.05$). As a result, it was concluded that the leisure satisfaction levels of female football players do not significantly differ according to the number of years they have been playing licensed football.

Keywords: Football, Women's Football, Satisfaction, Leisure Time, Leisure Satisfaction Level

GİRİŞ

Futbol Kavramı

Futbol, kişilerin sosyo-ekonomik düzeyleri ne olursa olsun onları çeken ve etkileyen bir spor olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanların futbol sporu aracılığı ile kendilerini ifade etme ve hayat kalitelerini arttırmayı hedefledikleri görülmektedir (Turgut, 2019). Bunun yanında futbol, oynanması kadar seyretmesi de eğlence veren bir spor olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bir endüstri konumuna gelen futbol sporu, bünyesinde futbolcular, izleyiciler, çalıştıranlar, yardımcı elemanları barındırmaktadır. Bazı uzmanlara göre oyun olarak kabul edilen futbol sporu, çocukların, gençlerin hem beden hem de ruhen gelişimine imkan sunan sosyolojik ve psikolojik anlamda ilerlemelerine olumlu etki eden eğitim aracı olarak da ifade edilmektedir (Acar, 2013). Bu noktada futbolun spor olarak kompleks bir yapıya sahip olduğunu ve birleştirici bir etki yarattığını söylemek mümkündür.

Kadın Futbolu

Küresel manada ele alındığında milyonlarca insanı etkisi altına alan futbol sporu, erkeklerin etki açısından hakim olduğu ve genel olarak kadınların dezavantajlı konuma düştüğü bir spor türü olmaktadır. 20. yüzyıldan itibaren oynana bu sporun genel manada erkekler tarafından oynandığı ve

hatta izlendiği düşüncesi uzun yıllar etkisini sürdürmüştür. Bu noktada futbol sporu eril kişiler tarafından ve eril kişiler arasında bir spor faaliyeti olarak gündeme gelmiştir (Bozlu, 2019).

Futbol, erkek egemenliğinin pekiştirildiği, kadınların ikincileştirildiği erkek alanı olarak karşımıza çıkmaktadır (Bulgu, 2012; Öztürk, 2005; Öztürk, 2017). Bazı uzmanlara göre kadınların futbol sporuna dahil olmaları, erkek egemenliğinde meydana gelen çatlaklardan mümkün olmaktadır (Pfister, 2008).

Türkiye’de Kadın Futbolu

Türkiye’de kadın futbolu incelendiğinde, ilk kadın futbol takımının 1971 yılında Kınalıada Spor Kulübünün kurmuş olduğu Kınalıada Kız Futbol takımı olduğu bilinmektedir. Bu dönemde Türkiye’deki tek kız futbol takımı olduğundan rakipleri de erkek olmaktadır (Öztürk, 2017).

1972 yılına gelindiğinde Dostluk Kız Futbol Takımı ve 1973 yılında ise Dostluk Kız Futbol Derneği adını almış ve tescillenmiştir. Aynı zamanda Türkiye’deki ilk kız futbol derneği olma özelliğini taşımaktadır. 1976 yılında Van’da gerçekleşen deprem sonrasında tüm gelirlerini depremzedelere bağışlayarak hem farkındalık yaratmış hem de isimlerinden söz ettirmişlerdir (Yaşar, 2014).

Zaman içerisinde kadın futbol takımlarının kurulması hız kazanmıştır. 1978 yılında Filizspor, İncirlişpor Kız Futbol Kulübü, Nazende Spor Kız Futbol Kulübü gibi birçok spor kulübü kurulmuştur (Orta, 2011).

Tarihsel süreçte kadın futbolu adına Türkiye’de gerçekleşen önemli olaylara bakıldığında (Öztürk, 2017);

- Kadınlar Futbol Ligi 1994 yılında kurulmuş,
- 2003 yılında TFF-MEB işbirliği ile okullar arası kız futbol turnuvası düzenlenmiş,
- 2003 yılından 2006 yılına değin kadın futbol ligi askıya alınmıştır.
- 2005 yılında kadın futbolunu destekleme projesi TFF tarafından yürütülmüş,
- Bayanlar Geliyor isimli turnuva kurulmuş ve U19 Milli Takımı kurularak 2006 Avrupa Şampiyonası’na katılım sağlanmış,
- 2009 yılında “Haydi Kızlar Futbola” ve “Kız Futbol Okulları Projesi” birleştirilmiş,
- 2012 yılında Kız Futbol Eğitim Merkezleri ismi ile pilot çalışma başlatılmıştır.

Günümüze değin bu ve bunlara benzer birçok gelişme yaşansa da öncelikle kadının toplumdaki yerinin sağlamlaştırılması ve spor içerisinde daha fazla önem kazanmasının önünün açılması gerekli görülmektedir.

Doyum Kavramı

Doyum yani tatmin kavramına ilişkin birçok tanımlama bulunmaktadır. Doyumun, insanların beklenti, gereksinim, istek ve arzularının karşılanması olarak tanımlamak mümkündür (Diener ve ark., 1985). Doyum kavramı, Latince satis sözcüğünden türemektedir. Burada tatmin olarak isimlendirilen sözcük Batı dillerinde "yeterli" manasına gelmektedir. Bu noktada, gönül doygunluğuna erme, istenen bir şeyin gerçekleşmesini sağlamak anlamını taşımaktadır (TDK, 2012).

Doyum, bireyin yaşam içerisinde ne istediğiyle ilgili olup ama kendisinde var olanlarla ulaşılan sonuç şeklinde görülmektedir. Doyum insanların umdukları, istekleri yaşamın içinde var olan gerçeklerle karşılaştırılması ile gün yüzünde kendini gösteren neticeyi ifade etmektedir. Umumi anlamda insan hayatını ve bu hayatında birçok farklı genişliği kapsamaktadır. Doyumdan söz ediliyor ise sadece belli başlı oluşumlara karşı duyulan bir doyumdan bahsedilmediği açıktır. Burada genel açıdan değerlendirme yapıldığında bütün hayat içerisindeki tatmini kapsamaktadır (Çevik ve Korkmaz, 2014).

Serbest Zaman Kavramı

Serbest zaman kavramı ile alakalı birçok farklı tanımlama bulunmaktadır. Fransızca "loisir", Latince "leisure" kelimesi ile alakalı olmaktadır (Özbey ve Çelebi, 1997). Serbest zaman, boş zaman ve özgür zaman gibi kelimelerle de tabir edilmektedir. Bazı uzmanlar serbest zamanı artık zaman olarak tarif etmektedir (Broathurst, 2001).

Serbest zaman etkinlikleri, insan hayatının temel gereksinimlerinden biridir. İnsanlar, günlük yaşantılarının stresinden uzaklaşp, yaşamın getirdiği baskıyı hafifletmek, tazelenmek ve yenilenmek için serbest zaman etkinliklerini tercih etmektedirler. İnsanlar kendileri için verimli ve etkili serbest zaman etkinlikleri içerisinde bulunmazlarsa zihinsel, psikolojik ve bedensel sorunlar ile karşılaşabilirler (Chang ve ark., 2014; Chang ve ark., 2018; Chein, 2017; Eskiler ve ark., 2019). Serbest zaman etkinlikleri kapsamında stresi azaltma ve duyguları iyileştirme adına uygulanan yöntemlerden biri de egzersizdir. Fiziksel egzersiz, stres atarak kişinin kendisini daha iyi hissetmesine yardımcı olabilmektedir. Aynı zamanda, fiziksel egzersiz, beden sağlığının korunması için de önem arz etmektedir (Johansson ve ark., 2011; Jones, 2003).

Serbest Zaman Doyumu

Serbest zaman doyumunu, birey serbest zaman etkinliklerine katılım sağladığında sahip olduğu pozitif duygu ve doyum olarak tarif edilmektedir (Beard ve Ragheb, 1980). Kişiler serbest zaman etkinliklerine katılımlarıyla birlikte istekleri, gereksinimleri ve taleplerinin karşılanmasıyla ortaya çıkan doyum serbest zaman doyumunu olarak ifade edilmektedir (Mannell ve Kleiber, 1997).

Serbest zaman doymu, kişilerin günlük yaşamları içerisinde günlük mutlulukları adına önem arz eden bir konumdur. Özgür biçimde seçilen aktiviteler daha fazla memnuniyet sağladığından dolayı tatmin duygusunu da yükseltmektedir (Broughton ve Beggs, 2006). Serbest zaman doyumuna ilişkin yapılan bazı araştırmalar, özel gruplarla yapılan etkinliklerin yaşam kalitesi açısından pozitif etkiler yarattığı yönündedir (Lloyd ve Aukd, 2001). Serbest zaman doymu, kişilerin serbest zamanlarından ne kadar tatmin oldukları ile doğrudan alakalı olmaktadır (Kovacs, 2007).

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada nicel araştırma modellerinden birisi olan tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geniş bir kapsamda veri toplamak ve mevcut durumu, olayları veya özellikleri betimlemek için kullanılan bir araştırma modelidir. Bu modele göre çok sayıda elmandan oluşan bir evrende, elde edilen veriler analiz edilir ve sonuçlar genellikle betimleyici istatistikler kullanılarak sunulur. Bu sonuçlar, evren hakkında genel bir bakış sağlamaktadır. (Karasar, 2011).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni 2023-2024 Sezonu Kadınlar Süper Liginde futbol oynayan kadın sporculardan oluşturmaktadır. Örneklem yöntemi olarak olasılığa dayanan örneklem tekniklerinden "basit tesadüfi örnekleme" tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini ise "2023-2024 Sezonu Kadınlar Futbol Süper Ligi" takımlarında lisanslı futbol oynayan 18 yaşını doldurmuş tüm kadın futbolcular oluşturmaktadır. Bu seviyede ve belirtilen sezonda futbol oynayan kadın futbolculardan ulaşılabilen her sporcu araştırmaya dahil edilmiştir. 2023-2024 Sezonu Kadınlar Süper Liginde futbol oynayan 137 sporcuya/katılımcıya ulaşılmış ve araştırmaya dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak, Gökçe ve Orhan (2011) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan 24 madde ve 6 alt boyuttan oluşan, 5'li likert tipi "Serbest Zaman Doyum Ölçeği" kullanılmıştır. Kullanılan ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik testleri geliştiricisi ve araştırmacı tarafından yapılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeğin Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayısı 0,969 olarak bulunmuştur.

Tablo 1. Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Cronbach's Alpha	Standartlaştırılmış Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
,969	,969	24

Araştırmada kullanılan ölçeğin Tablo 1'deki sonuçla göre Cronbach's Alpha güvenilirlik katsayısı 0,969 olarak bulunmuştur. Bu değer ölçeğin güvenilirliğinin çok yüksek derecede (%97 civarı) olduğunu

göstermektedir. Diğer bir ifade ile araştırmada kullanılan ölçeğin araştırmayı temsil etme gücünün çok yüksek derecede güvenilir olduğunu söylemek mümkündür.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi SPSS programı ile gerçekleştirilmiştir. Google forms üzerinden oluşturulan "Serbest Zamanı Değerlendirme Ölçeği" gönüllülük esasına dayalı olarak katılımcılara cevaplandırılmıştır. Elde edilen verilerin Excel programına girişleri yapılmış ve sonuçlar SPSS (27.0) programında analiz edilmiş ve tablolaştırılmıştır. Shapiro-Wilk ve Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda "p" değeri incelendiğinde, >,005'den büyük olduğu ve veriler normal dağılım gösterdiği için parametrik analizlerden faydalanılmıştır. Parametrik test olarak ANOVA analizinden faydalanılmıştır.

BULGULAR

Yapılan betimleyici ve tanımlayıcı analiz sonuçlarına ve yorumlarına bu bölümde yer verilmiştir. Araştırmaya katılan kadın futbolcuların yaşlarına ilişkin dağılım sonuçları Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Kadın Futbolcuların Yaşlarına İlişkin Dağılımlar

Yaş Grupları	Frekans	Yüzde %
18-24 yaş	79	57,7
25-34 yaş	55	40,1
35-44 yaş	3	2,2
Toplam	137	100

Tablo 2'de araştırmaya katılan kadın futbolcuların yaşlarına ilişkin dağılımlar gösterilmiştir. Bu dağılımlara göre kadınların %57,7'sinin 18-24 yaş arasında, %40,1'inin 25-34 yaşları arasında ve %2,2'sinin de 35-44 yaşları arasında olduğu anlaşılmaktadır. Bu dağılımlara göre kadın futbolcuların çoğunluğunun 18-24 yaşları arasında olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan kadın futbolcuların medeni durumlarına ilişkin dağılım sonuçları Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Kadın Futbolcuların Medeni Durumlarına İlişkin Dağılımlar

Medeni Durum	Frekans	Yüzde %
Bekâr	133	97,1
Evli	4	2,9
Toplam	137	100

Tablo 3'te araştırmaya katılan kadın futbolcuların medeni durumlarına ilişkin dağılımlar gösterilmiştir. Bu dağılımlara göre araştırmaya katılan kadın futbolcuların %97,1'inin bekar ve %2,9'unun da evli olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan kadın futbolcuların kaç yıldır profesyonel futbol oynadıklarına ilişkin dağılım sonuçları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Kadın Futbolcuların Kaç Yıldır Lisanslı Futbol Oynadıklarına İlişkin Dağılımlar

Futbol Oynama Süresi	Frekans	Yüzde %
1-5 yıl	32	23,4
6-10 yıl	42	30,7
11-15 yıl	56	40,9
16-20 yıl	6	4,4
21 yıl ve üzeri	1	,7
Toplam	137	100

Tablo 4'te araştırmaya katılan kadın futbolcuların kaç yıldır profesyonel futbol oynadıklarına ilişkin dağılımlar gösterilmiştir. Bu dağılımlara göre araştırmaya katılan kadın futbolcuların %23,4'ünün 1-5 yıl arasında, %30,7'sinin 6-10 yıl arasında, %40,9'unun 11-15 yıl arasında, %4,4'ünün 16-20 yıl arasında ve %0,7'sinin de 21 yıl üzeri süredir lisanslı futbol oynadıkları anlaşılmaktadır. Bu dağılımlara göre araştırmaya katılan kadın futbolcuların çoğunluğunun 11-15 yıl arasında süredir, lisanslı futbol oynadıkları anlaşılmaktadır.

Kadın futbolcuların kaç yıldır lisanslı futbol oynadıkları ile "Serbest Zaman Doyum Düzeyleri" arasındaki ilişkiye yönelik normallik testi sonuçları Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Normallik Testi Sonuçları

Lisanslı Futbol Oynama Süresi	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
1-5 yıl	,122	32	,200*	,947	32	,122
6-10 yıl	,128	42	,079	,965	42	,214
11-15 yıl	,091	56	,200*	,955	56	,035
16-20 yıl	,262	6	,200*	,827	6	,101

Tablo 5'te yapılan normallik testi sonucuna göre Kolmogorov-Smirnov a göre anlamlılık değeri ($p>\alpha=0,05$) olduğundan dolayı verilerin normal dağılım gösterdiği anlaşılmaktadır.

Kadın futbolcuların lisanslı futbol oynama süreleri ile "Serbest Zaman Doyum Düzeyleri" arasındaki ilişkiye ait anova testi sonuçları Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Kadın Futbolcuların Lisanslı Futbol Oynama Süreleri ile "Serbest Zaman Doyum Düzeyleri" Arasındaki İlişkiye Ait Anova Testi Sonuçları

Ölçek Alt Boyutları	Gruplar	KT	sd	KO	F	p
Psikolojik	Gruplar Arası	80,605	4	20,151	1,304	,272
	Gruplar İçi	2039,673	132	15,452		
	Toplam	2120,277	136			
Eğitimsel	Gruplar Arası	45,158	4	11,289	,704	,590
	Gruplar İçi	2115,310	132	16,025		
	Toplam	2160,467	136			
Sosyal	Gruplar Arası	123,924	4	30,981	2,175	,075
	Gruplar İçi	1880,076	132	14,243		
	Toplam	2004,000	136			
Fiziksel	Gruplar Arası	109,475	4	27,369	1,888	,116
	Gruplar İçi	1913,065	132	14,493		

	Toplam	2022,540	136			
Rahatlama	Gruplar Arası	45,111	4	11,278	,801	,527
	Gruplar İçi	1859,327	132	14,086		
	Toplam	1904,438	136			
Estetik	Gruplar Arası	45,082	4	11,270	,811	,520
	Gruplar İçi	1835,167	132	13,903		
	Toplam	1880,248	136			

Tablo 6’da yer alan bulgulara göre, araştırmaya katılan kadın sporcuların, lisanslı futbol oynama yılına bağlı olarak serbest zaman doyum düzeylerinde istatitiki bir değişim gözlenmemiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmada kadın futbolcuların serbest zaman doyumunun belirlenmesi ve lisanslı futbol oynama süresine göre değişim gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırmaya katılan kadın futbolcuların %57,7’sinin 18-24 yaş arasında, %40,1’inin 25-34 yaşları arasında ve %2,2’sinin de 35-44 yaşları arasında olduğu ve kadın futbolcuların çoğunluğunun 18-24 yaşları arasında olduğu, %97,1’inin bekâr, %2,9’unun da evli olduğu ve katılımcıların çoğunluğunun bekâr olduğu, %23,4’ünün 1-5 yıl arasında, %30,7’sinin 6-10 yıl arasında, %40,9’unun 11-15 yıl arasında, %4,4’ünün 16-20 yıl arasında ve %0,7’sinin de 21 yıl üzeri süredir profesyonel futbol oynadıkları ve çoğunluğunun 11-15 yıl arasında lisanslı futbol oynadıkları tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan kadın futbolcuların lisanslı futbol oynama sürelerinin farklı olması “Serbest Zaman Doyum Düzeyleri” açısından istatistiksel olarak farklılığa sebep olmadığı tespit edilmiştir.

Çakır, (2017) üniversitede öğrenim gören öğrencilerin serbest zaman doyum düzeyleri ile serbest zaman yönetim biçimleri arasındaki ilişkiyi farklı değişkenlere göre incelediği çalışmada, MANOVA test sonuçlarında “cinsiyet” ve “haftalık serbest zaman süreleri”, değişkenlerine göre serbest zaman doyum düzeylerinde toplam puanlarında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşmış olup spor yapma yılı ile ilgili bulguya yer verilmediği görülmektedir.

Doğan, Elçi ve Gürbüz, (2019) benzer konulu farklı bir ölçme aracının kullanıldığı “Serbest Zaman Doyumu, Serbest Zamanda Sıkılma Algısı ve İş Tatmini İlişkisi: Akademisyenler Üzerine Bir Araştırma” konulu çalışmada, egzersize katılım durumuna göre MANOVA sonuçlarına göre,

anamlı farklılığın tespit edildiği, "Serbest Zamanda Sıkılma Algısı Ölçeği-SZSAÖ" Sıkılma ile Doyumsuzluk alt boyutları hariç diğer tüm alt boyutlarda egzersize daha sık katılan akademisyenlerin ortalama puanları diğerlerine göre yüksek olduğunu belirtmiştir. Sık katılım oranı ile futbol oynama yılı arasında bir bağlantı kurulması halinde araştırmamız ile farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir.

Er, Güzel ve Gürbüz (2021) tarafından yapılan araştırmada, toplamda 267 spor gönüllüsünün (Ortaş = 24.00 ± 7.299) yer aldığı çalışmada, "Uluslararası Spor Organizasyonlarında Gönüllü Motivasyonu ile Serbest Zaman Doyum Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" konusu ele alınmıştır. Araştırma bulguları, sporla ilgilenme düzeyinin katılımcıların serbest zaman doyum düzeyleri üzerinde belirgin bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuç, sporla ilgilenen bireylerin serbest zaman doyumlarının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Araştırmamızda ise katılımcıların tamamı profesyonel futbolculardan oluştuğu için, ilgilenim faktöründen ziyade lisanslı futbol oynama süreleri gibi etkenler dikkate alınmıştır. Bu nedenle, araştırma sonuçlarımızın bu çalışma ile benzerlik göstermesi olasıdır.

Köksal (2019) tarafından yapılan araştırmada, beden eğitimi öğretmenlerinin yaşam doyumları ile fiziksel aktiviteye katılma durumları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Benzer şekilde, Brown ve Frenkel (1993) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, fiziksel aktiviteye katılım ile serbest zaman doyumları arasında herhangi bir ilişki gözlemlenmemiştir.

Hadi, Erdem ve Duman (2021)'in yapmış olduğu çalışmada, ayrıca cinsiyet değişkeninin serbest zaman doyum düzeyleri açısından bir farklılık oluşturmadığı bulunmuştur. Sportif rekreatif aktivite katılımcılarının aktiviteye katılım sebeplerinin ise serbest zaman doyum ve optimal performans duyguları açısından bir farklılık oluşturmadığı belirtilmiştir.

Araştırma bulgularına bağlı olarak; kadın futbolcuların lisanslı futbol oynama yılına bağlı olarak serbest zaman doyum düzeylerinde istatistiki bir değişim gözlenmemiştir. Alan yazında sporculuk yılına bağlı olarak serbest zaman doyum düzeylerinde kararsız bir yapı gözlenmektedir. Bu durumun araştırmaların kapsam ve boyutlarının yanında çalışma gruplarına bağlı farklılıklardan kaynaklandığı söylenilebilir.

KAYNAKLAR

1. Acar, K., (2013). *Futbol eğitimi alan çocuklarda problem çözme becerileri ve fonksiyonel olmayan tutumların incelenmesi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
2. Beard, J.G., ve Ragheb, M.G., (1980). Measuring leisure satisfaction. *Journal of Leisure Research*, 12,20-33.
3. Bozlu, B., (2019). Kadın futbol alanının ilişki analizi. *Sosyoloji Dergisi*, 39, 53-80.
4. Broathurst, R., (2001). *Managing Environments for Leisure and Recreation*. London: Routledge.
5. Broughton, K., ve Beggs, B.A., (2006). Leisure satisfaction of older adults. *Activities, Adaptation & Aging*, 31(1), 1-18.
6. Bulgu, N., (2012). Futbolda şiddetin erkeklik anlamları. *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 23(4).
7. Chang, P. J., Wray, L. ve Lin, Y. (2014). Social relationships, leisure activity and health in older adults. *Health Psychology*, 33(6), 516-523.
8. Çakır, V. O. (2017). Üniversite öğrencilerin serbest zaman doyum düzeyleri ile serbest zaman yönetimleri arasındaki ilişki. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3), 17-27.
9. Çevik, N. K., ve Korkmaz, O. (2014). Türkiye’de yaşam doyum ve iş doyum arasındaki ilişkinin iki değişkenli sıralı probit model analizi. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1), 126-145.
10. Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R., and Griffin, S., (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49, 71-75.
11. Doğan, M., Elçi, G. ve Gürbüz, B. (2019). Serbest zaman doyum, serbest zamanda sıkılma algısı ve iş tatmini ilişkisi: akademisyenler üzerine bir araştırma. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(1), 154-164. <https://doi.org/10.33689/spormetre.521555>
12. Er, B. ve Güzel Gürbüz, P. (2021). Uluslararası spor organizasyonlarında gönüllü motivasyonu ile serbest zaman doyum düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 152-172. <https://doi.org/10.25307/jssr.906958>
13. Gökçe, H. ve Orhan, K. (2011). Serbest zaman doyum ölçeğinin English geçerlilik güvenirlik çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 22 (4), 139-145.
14. Hadi, G., Erdem, B., ve Duman, E. (2021). Sportif rekreatif aktiviteye katılan bireylerin serbest zaman doyum düzeyleri ve optimal performans duyu durumlarının arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 32(1), 10-19. <https://doi.org/10.17644/sbd.702867>
15. Johansson, M., Hassmén, P. & Jouper, J. (2011). Acute effects of Qigong exercise on mood and anxiety. *Sport. Exercise. and Performance Psychology*, 1(S), 60-65.
16. Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*,(11. baskı) Ankara. Nobel Yayınevi.
17. Kovacs, A., (2007). *The leisure personality: relationships between personality, leisure satisfaction, and life satisfaction*. Doctoral Dissertation. USA: Indiana University, School of Health, Physical Education and Recreation.
18. Köksal, G.(2019). *Serbest zaman doyum ve yaşam tatmini ilişkisi: Beden eğitimi öğretmenleri örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
19. Lloyd, K.M., ve Aukd, C.J., (2001). The role of leisure in determining quality of life: issues of content and measurement. *Social Indicators Research*, 57, 43-71.
20. Mannell, R.C, ve Kleiber, D.A., (1997). *A Social Psychology of Leisure*. State College: Venture Publishing.
21. Orta, L. , (2011) Türkiye’de Kadın Futbolunun Tarihçesi. (Erişim Tarihi: 15.08.2024) <https://www.futbolekonomi.com/index.php/haberler-makaleler/genel/265-lale-orta/3263-kadnfutbolu-ale-orta.html>
22. Özbey, S., ve Çelebi, M., (2003). *Rekreasyon, Spor Bilimlerine Giriş* (Editör: Mirzeoğlu N.). Ankara: Bağırhan Yayınevi, 227-264.

23. Öztürk, P., (2017). *Kadın futbolcuların futbol alanındaki deneyimleri*. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
24. Pfister, G., (2008). Eşitlik ve sosyal misyonlar: müslüman kadınlar, spor ve fiziksel aktivitelere katılım fırsatları. *Spor Bilimleri Dergisi*, 19(4), 250-260.
25. Turgut, Ş., (2019). *Kadın futbolcuların kulüplerindeki iş doyum düzeylerinin incelenmesi (Kktcell Kadın Futbol Ligi Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi KKTC Yakın Doğu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, , Lefkoşa.
26. Türk Dil Kurumu (TDK), Doyum, 2024, <https://www.tdk.gov.tr/>
27. Yaşar, Ç., (2014). *Türkiye’de yeni bir spor olarak kadın futbolu*. Doktora Tezi. Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.